

Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi

Põhikooli õppekava

SISUKORD

1. ÜLDÄTTED	5
2. ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID NING PÕHIMÕTTED.....	7
2.1 Põhihariduse alusväärtused.....	7
2.2 Põhikooli sihiseade	7
2.3 Pädevused	8
2.4 Õppimise käsitlus.....	9
2.5 Õpikeskkond.....	10
3. RIIKLIKES ÕPPEKAVADES MÄÄRATLETUD ÜLD- JA VALDKONNAPÄDEVUSTE KIJUNDAMINE.....	11
3.1. Üldpädevused	11
3.2. Valdkonnapädevused.....	19
4. ÕPPE- JA KASVATUSPÕHIMÕTTED	22
4.1. Põhikoolis õpet kavandades ja ellu viies:	23
4.2. Õppe ja kasvatus rõhuasetused esimeses kooliastmes	23
4.3. Õppe ja kasvatus rõhuasetused teises kooliastmes	23
4.4. Õppe ja kasvatus rõhuasetused kolmandas kooliastmes.....	24
5. ÕPPEKORRALDUS JA KASVATUSE KORRALDUSE ALUSED	25
6. TUNNIJAOTUSPLAAN ÕPPEAINETI JA AASTATI.....	27
7. LIIKLUSKASVATUSE TEEMAD JA NENDE KÄSITLEMISE MAHT	29
8. LÄBIVAD TEEMAD JA NENDE KÄSITLEMISE PÕHIMÕTTED	31
8.1. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.....	31
8.2. Keskkond ja jätkusuutlik areng	32
8.3. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.....	34
8.4. Kultuuriline identiteet.....	35
8.5. Teabekeskkond	37
8.6. Tehnoloogia ja innovatsioon	38
8.7. Tervis ja ohutus	39

8.8. Väärtused ja kõlblus	41
9. LÕIMINGU PÕHIMÕTTED.....	44
10. III KOOLIASTME LÄBIVATEST TEEMADEST LÄHTUVA VÕI ÕPPEAINEID LÕIMIVA LOOVTÖÖ KORRALDAMISE PÕHIMÕTTED NING TEMAATILISED RÕHUASETUSED	46
11. ÜLEKOOLILISTE JA KOOLIDEVAHELISTE PROJEKTIDE KAVANDAMISE PÕHIMÕTTED	48
12. KOOLI ÕPPEKAVA VÄLISE ÕPPIMISE VÕI TEGEVUSE ARVESTAMINE KOOLIS ÕPETATAVA OSANA	49
13. HINDAMISE KORRALDUS JA ÜLDPÕHIMÕTTED	51
13.1. Hindamise üldpõhimõtted.....	51
13.2. Hindamise eesmärk.....	51
13.3. Kujundav hindamine.....	52
13.4. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus.....	52
13.5. Kokkuvõttev hindamine ja järgmisesse klassi üleviimine.....	53
13.6. Järeltööde ja –vastamise tingimused ja kord	54
13.7. Hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord.....	55
14. ÕPILASE KÄITUMISE JA HOOLSUSE KOHTA ÕPILASELE JA VANEMALE KIRJALIKU TAGASISIDE ANDMISE KORD	56
15. ÕPILASTE JA VANEMATE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS.....	57
16. ÕPILASTE JUHENDAMISE JA HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE JA ÕPPE KORRALDAMISE PÕHIMÕTTED	58
17. HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE HINDAMINE.....	61
17.1. Individuaalse õppekava järgi õppiva õpilase hindamine.....	61
17.2 Diferentseeritud hindamine	61
17.3. Koduõppel olevate õpilaste hindamine.....	61
17.4. Lihtsustatud õppekava järgi õppivate õpilaste hindamine ning kooli lõpetamise tingimused ja kord	62
18. ÜLEMINEKUEKSAMI TINGIMUSED JA KORD	63
19. PÕHIKOOLI LÕPETAMISE KORRALDUS.....	64
20. KARJÄÄRITEENUSTE KORRALDUS	65
21. ÕPETAJA TÖÖKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED	66

22. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	67
22.1. Kooli õppekava muutmise algatamine	67
22.2. Kooli õppekava muudatuste ettevalmistamine	67
22.3. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu esitamine enne selle kehtestamist arvamuse saamiseks hoolekogule, õppenõukogule, õpilasesindusele	67
22.4. Kooli õppekava kehtestamine.....	67
22.5. Kooli õppekava muudatuste avalikustamine	67
23.RAKENDUSSÄTTED	69

PÄRNU-JAAGUPI GÜMNAASIUMI PÕHIKOOLI ÕPPEKAVA

Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õppekava kehtestatakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 17 lg 2 ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava“ § 24 lg 3 alusel

1. ÜLDSÄTTED

(1) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õppekava on koostatud Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr.1 „Põhikooli riikliku õppekava“, Vabariigi Valitsuse 08.03.2001. a määruse nr 89 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 7 alusel, ning see on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.

(2) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikool on munitsipaalkool, mis viib ellu riiklikku hariduspoliitikat. Õppekava koostamisel on kool lähtunud riiklikust õppekavast, arvestades vajadusi, lastevanemate ja õpilaste soove ning vaimseid ja materiaalseid ressursse.

(3) Pärnu-Jaagupi Gümnaasium on kaasaegne ning turvalise õpi- ja töökeskkonnaga kool, kus:

- valitseb stabiilne, rahulik ja sõbralik õhkkond;
- arvestatakse isiksuste erilisust ning luuakse igatühele võimalused vaimseks, füüsiliseks, hingeliseks ja sotsiaalseks arenguks – tema heaolu saavutamiseks;
- väärtustatakse omaalgatuslikkust ja loovust;
- austatakse igat inimest kui arenemisvõimelist isiksust;
- hinnatakse teadmisi ja oskusi, iseseisvat mõtlemist, vastutustunnet ja koostööd, head tööd;
- hinnatakse lojaalsust ja pühendumust ning häid suhteid;
- ollakse avatud uuendustele.

(4) Õppekava on väljundipõhine, st rõhuasetus on õpilaste poolt õppimise kaudu õppeprotsessi lõpuks omandatavate õpitulemuste/pädevuste omandamisele ja hindamisele. Õppeprotsessi kirjeldamine toimub õpetaja töökava tasandil. Õppeprotsessi kirjeldamisel järgivad õpetajad konstruktiivse sidususe põhimõtet, mille kohaselt kavandatud õpitulemused, tagasisidestamine, õppemetoodika ja sisuteemad sobituvad omavahel ning lähtuvad õpilaste võimetest.

(5) Väljundipõhise õppekava aluseks on mudel, milles on üld- ja valdkonnapädevusi täiendavad läbivad teemad, mille õpetamine realiseerub kogu koolipere ühise toimimise kaudu, põhinedes lõimingul ja keskkonna korraldusel.

(6) Kõik Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis tegutsevad isikud lähtuvad oma tegevuses üldinimlikest ja ühiskondlikest alusväärtustest, milleks on: ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

(7) Põhikoolis ainevaldkondlikud ja ainealased eesmärgid tulenevad „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 7, § 9 ja § 11 seatud taotletavatest pädevustest ja aitavad kaasa nende pädevuste saavutamisele. „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 4 lõikes 3 esitatud üldpädevused on valdkonna- ja aineüleised ning nende kujunemise tagamine õpilastel on kõigi koolis tegutsevate isikute ühine eesmärk.

(8) **Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikooli õppekava koosneb:**

1. Üldosast, mille sisu on mõjutatud ühiskonnas valitsevatest väärtustest ning määratleb, millises ühiskonnas me tahame elada, ja kirjeldab, milliseid pädevusi peetakse lõpetaja puhul ootuspäraseks ja heaks.
2. Ainekavadest, mis on esitatud klassiti.

Üldosas esitatakse:

1. kooli õppe- ja kasvatustöö eesmärgid ning -põhimõtted ;

2. kooli tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, valikainete loend;
3. läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted; lõimingu põhimõtted; III kooliastme läbivatest teemadest või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted;
4. ülekooliliste, koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted;
5. õppe ja kasvatus korraldus ning ajakasutus;
6. hindamise korraldus;
7. õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;
8. hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted;
9. karjääriteenuste korraldus;
10. õpetaja töökava koostamise põhimõtted;
11. kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Ainekavades esitatakse ainevaldkonnad (valdkonnapädevus, ainevaldkonna ained, ainevaldkonna kirjeldus) ning kooliastmeti sinna kuuluvate ainete

1. üldalused;
2. õppe ja kasvatus eesmärgid;
3. õppeaine kirjeldus;
4. oodatavad õpitulemused;
5. õppesisu;
6. õppetegevus; füüsiline õpikeskkond;
7. hindamise põhimõtted;
8. läbivate teemade käsitlemine.

2. ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID NING PÕHIMÕTTED

2.1 Põhihariduse alusväärtused

- (1) Põhihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Kool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.
- (2) Kool kujundab väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.
- (3) Kooli õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad Eesti Vabariigi põhiseaduses, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).
- (4) Uue põlvkonna sotsialiseerumine rajaneb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühisväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Tugeva põhiharidusega inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.

2.2 Põhikooli sihiseade

- (1) Põhikoolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.
- (2) Põhikoolis on õpetuse ja kasvatuses põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.
- (3) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikoolis on loodud õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.
- (4) Põhikool kindlustab põhiliste väärtushoiakute kujunemise. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Põhikoolis luuakse alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.
- (5) Põhikool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.
- (6) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.
- (7) Eesti kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

2.3 Pädevused

(1) Kooli õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida.

Pädevused jagunevad **üld-, valdkonna- ja õppeainepädevusteks**.

(2) **Üldpädevused** on aine- ja valdkonnaülesed pädevused, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös.

(3) Üldpädevused on:

1) **väärtuspädevus** – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt;

2) **sotsiaalne pädevus** – suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

3) **enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; lahendada iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme;

4) **õpipädevus** – suutlikkus organiseerida õpikeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sh õpioskusi ja strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust;

5) **suhtluspädevus** – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt;

6) **matemaatikapädevus** – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades;

7) **ettevõtlikkuspädevus** – suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärgid ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

8) kooliastmetes taotletavad pädevused (vt. §7, §9 ja §11).

(4) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna.

Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. **Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.**

(5) Õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:

1) eesti keel ja kirjandus;

2) võõrkeeled;

3) matemaatika;

4) loodusained;

5) sotsiaalsained;

6) kunstained;

7) tehnoloogia;

8) kehaline kasvatus.

(6) Loetletud ainevaldkondade valdkonnapädevuste ja õppeainepädevuste ning nende kaudu ka üldpädevuste kujunemist kirjeldatakse kooli õppekava ainekavades.

(7) Ainekavades esitatakse õpitulemused nii klassiti kui ka õppeteemade läbimisel.

Õpitulemused toetavad valdkonnapädevuste kujunemist ja kajastavad õpilase head saavutust. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende saavutatuse kohta õpilasele tagasisidet.

2.4 Õppimise käsitlus

(1) Kooli õppekavas käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õpilase või õpilaste rühma käitumisvõimes. **Õppimine tähendab** selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja -hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks.

Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille õpilane omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Kogemusi omandades muutub õpilase käitumine eesmärgipärasemaks. Õpikeskkond kindlustatakse koolis õppekava alusel toimuva süstemaatilise ja sihipärase õppe- ja kasvatustegevusega, kuid õpikeskkonnaks on ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimivad mõjutused.

Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikooli õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslasti ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õpilane varasematele ning konstrueerib uue teabe põhjal enda teadmised. Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning edasiste õpingute käigus. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse omandamise käigus.

(2) Kooli õppekavas mõistetakse **õpetamist** kui õpikeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

(3) Kooli õppekavas mõistetakse **kasvatust** kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskuju, toetada õpilaste loomupäraselt soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

(4) **Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikoolis õpet kavandades ja ellu viies**

1) arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, tervise seisundit, huvi ja kogemusi;

2) arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

3) võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;

4) kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistöid ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;

5) luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);

6) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sh suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet);

7) kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;

8) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades igaühe individuaalsust.

2.5 Õpikeskkond

(1) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikoolis mõistetakse õpikeskkonnana õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õpikeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsusust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

(2) Põhikool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.

(3) **Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel**

1) osaleb kogu koolipere;

2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel;

3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;

4) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;

5) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;

6) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;

7) ollakse avatud vabale aramusvahetusele, sealhulgas kriitikale;

8) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;

9) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;

10) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;

11) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;

12) korraldatakse koolielu, lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.

(4) **Füüsilist keskkonda kujundades** jälgib Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikool, et

1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;

2) õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning kooliraamatukogu;

3) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;

4) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;

5) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sh nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja vahendeid;

6) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.

(5) **Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume** (sh kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õpikeskkonnas.

3. RIIKLIKES ÕPPEKAVADES MÄÄRATLETUD ÜLD- JA VALDKONNAPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE

Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi tegevus, sh õpetuse kavandamine, mõtestamine, läbiviimine ja tagasisidestamine, on korraldatud üldpädevuste kontekstis. Igas õppetunnivälises tegevuses on õppimisvõimalused ning üldpädevused aitavad paigutada koolis tehtavad tegevused laiemasse konteksti.

Üritused koolis kavandatakse lähtudes üldpädevuste saavutamise eesmärkidest.

Üldpädevustest lähtuvalt on nii aineõpetus kui õppetunnivälise tegevuse sihipäraselt läbi mõeldud.

Üldpädevused realiseeruvad kogu koolipere tegevuse ning õppekeskkonna kujundamise kaudu.

Üldpädevused suunavad koolipere valmisolekut reageerida sihipäraselt erinevates olukordades nii õppetöö ajal kui ka õppekavaväliselt. Õpetajate ja koolitöötajate käitumine on eeskujuks erinevates olukordades. Oluline on ühine arusaam sellest, kuidas reageerida rikkumistele, kuidas tunnustada ja toetada õpilaste positiivseid ideid ja omaalgatusi.

Riiklikes õppekavades määratletud **üldpädevused** on:

1. väärtuspädevus,
2. sotsiaalne pädevus,
3. enesemääratluspädevus,
4. õpipädevus,
5. suhtluspädevus,
6. matemaatikapädevus,
7. ettevõtlikkuspädevus.

Riiklikes õppekavades on määratletud järgmised **valdkonnapädevused**:

1. keele- ja kirjanduspädevus,
2. võõrkeelepädevus,
3. matemaatikapädevus,
4. loodusteaduslik pädevus,
5. sotsiaalne pädevus,
6. kunstipädevus,
7. tehnoloogiapädevus,
8. kehakultuuripädevus.

3.1. Üldpädevused

(1) Väärtuspädevus on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust

- hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast;
- tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.

Õppeainete kaudu väärtuspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse.

Teadmise tasand

- Teab, et keel on rahvuskultuuri kandja ning et keeleoskus on inimese identiteedi tähtis osa.
- Tunneb õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuure.
- Teab eri maade ja ajastute matemaatikute töid.
- Omab ülevaadet looduskeskkonnas valitsevatest seostest ja vastasmõjudest ning inimtegevuse mõjust keskkonnale.
- Mõistab humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi.

- Omab kultuuriteadmisi.
- Mõistab ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana.
- Saab aru, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada.

Oskuse tasand

- Suhtub teadlikult kriitiliselt teabeallikatesse, sh meediasse.
- Mõistab ja aktsepteerib erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärast.
- Tunnetab loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega.
- On püsiv, sihikindel ja täpne.
- Juhindub oma tegutsemises humanismi, demokraatia ja jätkusuutlikku arengu põhiväärtustest.
- Põhjendab oma valikuid.
- Seisab vastu kesksete normide rikkumisele.
- Hindab erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi.
- Kujundab ja põhjendab oma arvamusi.
- Teeb põhjendatud valikuid tervisekäitumises.

Suhtumise tasand

- Loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel on kujunenud kõlbelised ja esteetilis-emotsionaalsed väärtused ning kultuuriväärtused.
- Väärtustab funktsionaalset kirjaoskust.
- Suhtub sallivalt erinevate võimetega õpilastesse.
- On kujunenud positiivne hoiak kõige elava ja ümbritseva suhtes, huvi loodusteaduste kui uusi teadmisi ja lahendusi pakkuva kultuurinähtuse vastu.
- Teadvustab loodusliku mitmekesisuse tähtsust ning selle kaitse vajadust. äärtustab jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi.
- On kujunenud tervislikud eluviisid.
- Suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse.
- Mõistab väärtussüsteeme ning elab kooskõlas mõtete, sõnade ja tunnetega.
- On suutlik enda heaolu kõrval teistega arvestama.
- On kujunenud eetilised ja esteetiliselt väärtushoiakud kunstiteoste ja kunstisündmuste analüüsimise kaudu.
- Teadvustab kunste eneseväljenduse vahendina.
- Austab autoriõigusi
- Suhtub teadlikult ja kriitiliselt erinevatesse infokanalitesse
- Arvestab arvamuste ja ideede paljusust.
- Tunneb töö rõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia.
- Tähtsustab tervist ning jätkusuutlikku eluviisi.
- Austab loodust ning inimeste loodud materiaalseid väärtusi.
- Suhtumine oma kaaslastesse on abivalmis ja sõbralik.
- Tähtsustab ausa mängu põhimõtteid sportlikes tegevustes, kujunedes kõlbeliseks isiksuseks.

(2) Sotsiaalne pädevus on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust

- ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut;
- teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid;
- teha erinevates situatsioonides koostööd teiste inimestega;
- aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.

Õppeainete kaudu sotsiaalse pädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse.

Teadmise tasand

- On avara maailmapildiga ja omab ettekujutust inimsuhetest.

- Teab õpitavat keelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid.
- Teadvustab kohalikke ja globaalseid keskkonnaprobleeme.
- On teadvustanud inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Oskuse tasand

- Suhtleb suuliselt ja kirjalikult.
- Arvestab suhtluspartneriga, peab lugu teiste arvamusest. Valib sobiva käitumisviisi.
- Aktsepteerib erinevusi, arvestab esinevustega suhtlemisel.
- Esitab oma seisukohti ja põhjendab neid.
- Oskab ja on valmis tegema koostööd.
- Oskab hinnata inimtegevuse mõju looduskeskkonnale.
- Oskab leida kohalikele ja globaalsetele keskkonnaprobleemidele lahendusi.
- Lahendab dilemmaprobleeme, kus otsuseid langetades tuleb lisaks loodusteaduslikele seisukohtadele arvestada inimühiskonnaga seotud aspekte – seadusandlikke, majanduslikke ning eetilisi-moraalseid seisukohti.
- Kaitseb oma seisukohti ja oskab ennast kehtestada.
- Tegutseb juhtides teadlikult ja jätkusuutlikult nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.
- On viisakas, tähelepanelik, abivalmis ja salliv kaaslaste suhtes.

Suhtumise tasand

- On vastutustundlik ühiskonna ja kaaskodanike ees.
- Väärtustab üksteise toetamist.
- On kujunenud kultuuriline ühtsustunne.

(3) Enesemääratluspädevus on kujunenud, kui õpilane on näidanud oma suutlikkust

- mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi;
- järgida terveid eluviise;
- leida lahendusi iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvatele ning inimsuhetes tekkivatele probleemidele.

Õppeainete kaudu enesemääratluspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse.

Teadmise tasand

- Mõistab ennast.
- Hindab oma tugevaid ja nõrku külgi.
- Omab teadmist oma anatoomiast, füsioloogiast ja tervislikest eluviisidest.
- Teab individuaalset energia- ja toitumisvajadust, tervisliku treeningu individualiseeritust, haigestumistega seotud riske ning tervislike eluviiside erinevaid aspekte.
- Tunneb oma huve ja võimeid ning omab positiivset enesehinnangut.

Oskuse tasand

- Arutab eakohaseid probleeme, väljendab enda seisukoha ja otsib lahendusi, sh loovtöodes.
- Osaleb projektides, mis eeldavad omaalgatust, aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ja täiendamist erinevatest allikatest.
- Töötab iseseisvalt.
- Hindab ja arendab oma võimeid.
- Suudab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse.
- Suudab järgida tervislike eluviise.
- Suudab lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.
- Analüüsib ennast, võtab ja saab tagasisidet.
- Oskab hinnata oma kehalisi võimeid ning omab valmisolekut neid arendada.

– Suudab jälgida ja kontrollida oma käitumist ning vältida ohuolukordi.

Suhtumise tasand

– On kujunenud rahvuslik, kultuuriline ja riiklik enesemääratlus.

– On kujunenud personaalne, sotsiaalne ja kultuuriline identiteet.

– On integreerunud noorte nüüdisühiskonda ja väljendab oma identiteeti loomingus.

(4) Õpipädevus on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust:

- organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet;
- planeerida õppimist ning seda plaani järgida;
- kasutada õpitud, õpioskusi ja -strateegiaid erinevates kontekstides ning probleeme lahendades;
- analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.

Õppeainete kaudu õpipädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand

– Tunneb õpitud sügavuti ja saab kõigest aru.

Oskuse tasand

– On arenenud kuulamis- ja lugemisoskus.

– Mõistab eri liiki tekste.

– Eristab fakte ja arvamusi.

– Hangib eri allikatest teavet ja kasutab seda kriitiliselt.

– Koostab eri liiki tekste.

– Kujundab ja sõnastab oma arvamust.

– Analüüsib ennast, teeb eneserefleksiooni.

– Analüüsib õpitud teadmisi ja oskusi.

– Analüüsib, otsib ratsionaalseid võtteid ja hindab kriitiliselt tulemusi.

– Üldistab ja kasutab analoogiat (kannab õpitud teadmisi üle sobivasse konteksti).

– Leiab loodusteaduslikku infot, sõnastab probleeme ja uurimisküsimusi, planeerib ja teeb katseid või vaatlusi ning teeb kokkuvõtteid.

– IKT-põhises õpikeskkonnas võtab kiirelt individualiseeritud tagasisidet.

– Suudab organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet.

– Plaanib õppimist, on oma õpitegevuse juht.

– Kasutab õpitud erinevates kontekstides ja probleeme lahendades.

– Analüüsib ennast ning suudab eneseanalüüsi põhjal kavandada oma edasiõppimist.

– Teadvustab ja kasutab oma õpistiili.

– Hangib vajaminevat infot, analüüsib ja tõlgendab seda.

– Loob ise jõukohaseid ülesandeid.

– Kontrollib oma valikute sobivust.

– Katsetab uusi oskusi.

– Harjutab järjekindalt.

– Näeb ja analüüsib tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogeb õpitu vajalikkust praktikas.

– Korraldab tööd iseseisvalt alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuste analüüsiga.

– Suudab probleeme märgata ning lahendada.

– Analüüsib ja hindab oma liigutusoskuste ja kehaliste võimete taset ning kavandab meetmeid nende täiustamiseks.

Suhtumise tasand

- Saab aru, et keerukaid ülesandeid on võimalik lahendada üksnes tema enda iseseisva mõtlemise teel.
- Hindab ja arendab oma võimeid ning juhib oma õppimist.
- On huvitatud liikumisest/sportimisest.
- Õpib uusi ja sobivaid liikumisviise.

(5) Suhtluspädevus on kujunenud, kui õpilane on näidanud oma suutlikkust:

- ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada;
- lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust;
- kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili;
- väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

Õppeainete kaudu suhtluspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse.

Teadmise tasand

- Valdab sõnavara loetu mõistmiseks ja enda arusaadavaks tegemiseks.

Oskuste tasand

- Väljendab oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt.
- Sõnastab hüpoteese ja teoreeme.
- Vormistab ülesande lahenduse.
- Mõistab teksti: eristab olulist ebaolulisest ja otsib välja etteantud suuruse leidmiseks vajalikku infot.
- Mõistab erinevalt esitatud infot (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem).
- Suudab infot seostada ja edastada.
- Suudab formaliseerida tavakeeles esitatud infot ja vastupidi: esitada matemaatiliste sümboolite ja valemite sisu tavakeeles.
- Otsib loodusteaduslikku infot erinevatest allikatest, analüüsib leitud teavet ja hindab selle tõepärasust.
- Vormistab korrekselt vaatlus- ja katsetulemused.
- Esitab kokkuvõtted kirjalikult ja suuliselt.
- Kasutab teadusharule iseloomulikke mõisteid ja sümboleid korrekselt nii abstraktses teaduslikus kui ka konkreetse igapäevases kontekstis.
- Väljendab ennast selgelt ja asjakohaselt erinevates suhtlusolukordades.
- Loeb ja mõistab teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust.
- Kirjutab eri liiki tekste.
- Kasutab kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili.
- Räägib kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni.
- Esitleb oma töid.
- Võrdleb ja kaitseb aruteludes erinevaid seisukohti.
- Kasutab oskussõnavara.
- Kasutab mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut).
- Kasutab kunstile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlgib“ sõnumeid ühest keelest teise.
- Arvestab teistega, aitab vajaduse korral teisi.
- On kogenud koos töötamise eeliseid.
- Analüüsib oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle.

Suhtumise tasand

- Väärtustab õigekeelsust ja väljendusrikast keelt.

(6) Matemaatikapädevus on kujunenud, kui õpilane on näidanud oma suutlikkust kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.

Õppeainete kaudu matemaatikapädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse.

Teadmise tasand

– Tunneb matemaatilisi mõisteid ja seoseid.

Oskuse tasand

– Arvutab võõrkeeles ja suudab teha sisseoste võõrkeeles.

– Uurib ning esitab katse- või vaatlusandmeid tabelite ja arvjoonistena, analüüsib neid, leiab seoseid ning seob arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga.

– Koostab ja analüüsib arvjooniseid, esitades eri objekte ja protsesse, neid võrreldes ning omavahel seostades.

– Ülesandeid lahendades kasutab matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.

– Sõnastab probleeme, arutleb lahenduste üle, põhjendab valikuid ja analüüsib tulemusi.

– Analüüsib kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne.).

– Võrdleb ja liigitab erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutab sümboleid.

– Analüüsib sporditehnilisi oskuseid.

– Selgitab kehalise töövõime näitajaid ja sporditulemuste dünaamikat.

Suhtumise tasand

– On huvitatud matemaatikast, mõistab selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

(7) Ettevõtlikkuspädevus on kujunenud, kui õpilane on näidanud oma suutlikkust:

- ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades;
- näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi;
- seada eesmärged ja neid saavutada;
- korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest;
- reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

Õppeainete kaudu ettevõtlikkuspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse.

Teadmise tasand

– Omab ülevaadet loodusteadustega seotud elukutsetest ning vastava valdkonnaga tegelevatest teadusasutustest ja ettevõtetest.

– Tunneb kunstivaldkonnaga seotud elukutseid ning institutsioone.

Oskuse tasand

– Arutleb nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide üle, võtab seisukoha ja otsib lahendusi, sh loovtöös.

– Osaleb projektides, mis eeldavad omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

– Viib ellu oma ideid ja eesmärged ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega.

– Analüüsib vaadeldavate objektide omadusi: uurib objektide ühiseid omadusi, mille alusel sõnastab hüpoteesi ning otsib ideid selle kehtivuse põhjendamiseks.

– Oskab näha ja sõnastada probleeme, genereerida ideid ning kontrollida nende headust.

– Uurib objekti erinevate parameetrite põhjustatud muutusi, hindab riske ja toimib arukalt.

– Leiab ühele ülesandele erinevaid lahendusi, mõtleb paindlikult ning genereerib ideid.

– Arutleb loodusainete rakendusteaduslikel teemadel, kus ilmnevad abstraktsete teadusfaktide ja –teooriate igapäevaelulised väljundid.

– Plaanib süsteemselt katseid ja vaatlusi ning analüüsib tulemusi.

– Lahendab keskkonnaga seotud dilemmasid ja teeb pädevaid otsuseid, mis lisaks teaduslikele seisukohtadele arvestavad sotsiaalseid aspekte.

- Näeb probleeme ja neis peituvaid võimalusi.
- Püstitab eesmärged, genereerib ideid ning leiab sobivaid vahendeid ja meetodeid nende teostamiseks.
- Ideede teostamiseks valib sobivad meetodid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
- Katsetab ideede väljendamist ja esitlemist erineval moel.
- Valib sobivaid meetodeid ning rõhutab oma tugevaid külgi.
- Plaanib oma tegevust, võtab vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuste eest.
- Valmistab toote ideest kuni eseme valmimiseni.
- Viib ideid ellu mitmesuguste ettevõtlusmodelite (üksikisiku tasandil toote disaini loomine, valmistamine ja müük; meeskonnatööna nt ajutise kohviku rajamine koolis, mingi toote kavandamine ning selle valmistamise organiseerimine klassis) kaudu.
- Analüüsib oma kehaliste võimete ja liigutusoskuste taset, kavandab tegevusi ning tegutseb sihipäraselt tervise tugevdamise ja töövõime parandamise nimel.
- Oskab toime tulla ja julgeb riskida.

Suhtumise tasand

- On enesekindel ja julge.
- On initsiatiivikas ja võtab vastutust.
- Teeb eesmärkide saavutamiseks koostööd.
- Viib tegevused lõpuni, reageerib paindlikult muutustele, võtab arukaid riske ning tuleb toime ebakindlusega.
- Väärtustab uuenduslikke ja loovaid lahendusi.
- On avatud loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele.

(8) Rõhuasetused koolitöötajate tegevustes, mis on suunatud üldpädevuste kujundamisele **Väärtuspädevuse** kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele.

- Alusväärtused on igapäevaselt kõigile kättesaadavad, neid järgitakse tegevuste kavandamisel ning erinevaid töövorme kasutades arutatakse õpilastega alusväärtuste üle.
- Õpetajad arutavad tundides õpilastele eakohaselt päevakajalisi sündmusi või ühiskonnas ja maailmas esiplaanil olevaid aktuaalseid küsimusi. Arutelusid läbi viies käsitleb õpetaja sündmuse, nähtuse või seisukoha erinevaid tahke, demonstreerides teatud mõtteviisi: igal nähtusel on mitu põhjendust, igal sündmusel on mitu tõlgendust, igal seisukohal on vähemalt üks vastandseisukoht.
- Koolis keskendutakse teiste loomingu väärtustamisele eelkõige õpilaste suutlikkuse kujundamise kaudu vältida plagiaati kirjalike tööde koostamisel. Korrekse viitamissüsteemi kasutamist kirjalikes töodes jälgivad kõik õpetajad juba alates esimesest kooliastmest.
- Koolis kujundatakse õpilaste ilumeelt ühelt poolt koolis valitseva esteetilise õppekeskkonna kaudu. Teisalt järgitakse põhimõtet, et esitatavad kirjalikud tööd peavad alati olema korrektselt ja esteetiliselt vormistatud.

Sotsiaalse pädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele.

- Vastutustunde kujundamine toimub eelkõige kokkulepete sõlmimise ja neist kinnipidamise jälgimise teel. Kokkulepete saavutamine tähendab osapoolte ärakuulamist ja teineteisega arvestamist (selle mõistmist, kas kokkulepet on võimalik täita) ning kõigi osapoolte kokkuleppega nõustumist. Oluline roll on selle juures õpetajate asjakohasel suhtlemisel ja kannatlikkusel asju läbi rääkida ning järjekindlusega kokkulepetest kinnipidamist jälgida.
- Demokraatliku mõtteviisi kujundamine toimub igapäevase õppe- ja kasvatusprotsessi korralduse kaudu. Õppeprotsessi kavandamine on avalik, st õpilased peavad veerandi või kursuse alguses teadma, mida õpitakse, millised on oodatavad õpitulemused, kuidas toimub hindamine ning millised on hindamiskriteeriumid. Kõik muutused õppeprotsessi käigus arutatakse õpilastega läbi. Välistatud on ootamatud kokkuvõttavad hindamised. Õpilasi käsitletakse õppeprotsessis partneritena, õpetajad võtavad kursuse, veerandi, õppeteema lõpus neilt tagasisidet õppeprotsessi läbiviimise kohta. Kehtestatud reeglite järgimisel

näitavad õpetajad õpilastele ise eeskujul. Õpilastelt ei nõuta reeglite täitmist, mida õpetaja ise ei täida. Eraldi tähelepanu pööratakse kõikides õppeainetes õpilaste koostööskuste arendamisele meeskonnas töötamisel. Kui õpetaja on plaaninud õppemeetodina kasutada rühmatööd, siis pärast selle läbiviimist järgneb peale tulemuste arutelu ka arutelu rühma kui meeskonna toimimise teemal ning tehakse järeldused edaspidiseks.

Enesemääratluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele.

- Kõikides õppeainetes kasutatakse kujundava hindamise raames õpilaste enesehindamist, mille käigus õpilased õpivad määratlema enda tugevaid ja nõrku külgi ning kavandama parendustegevusi.
- Õpilastega läbiviidavad arenguestlused põhinevad õpilaste eneseanalüüsil, mille aluseks on õpimapp. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ning tagasisidet õpetajalt ja kaasõpilastelt.
- Kõik õpilaste poolt koostatud kirjalikud tööd peavad sisaldama kirjalikku tagasisidet soorituse tugevuste ja nõrkuste kohta. Tagasisidet võib saada eelnevalt teadaolevate kindlate kriteeriumide põhjal õpetajalt, kaastõpilastelt või ka eneseanalüüsi korras.

Õpipädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele.

- Kõikides õppeainetes keskendutakse ühe olulisema õpipädevuse komponendi, funktsionaalse lugemisoskuse arendamisele. Eelkõige kujundatakse õpilastel oskusi leida infot teatmeteostest ja Internetist. Õpikuid käsitletakse ühe teatmeteose liigina. Järgitakse põhimõtet, et õpitulemuste saavutamise kontrollimisel võivad õpilased, sõltuvalt õpitulemusest, kasutada vajalikke abimaterjale või vahendeid.
- Õpiraskuste esinemisel koostatakse esmase õpiabimeetmena õpilase ja õpetaja koostöös õpilasele kirjalik individuaalne arenguplaan raskustest ülesaamiseks. Individuaalne arenguplaan on õpilase ja õpetaja vabatahtlik kokkulepe ja on suunatud õpetaja konsultatsioonija tulemuslikumaks ärakasutamiseks.

Suhtluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele.

- Suurt tähelepanu pööratakse õpilaste esinemisalase pädevuse kujunemisele. Järgitakse kahte peamist printsiipi: esinemine klassi ees on õpilasele vabatahtlik, õpilane peab saama enne esinemist õpetajapoolset juhendamist ning pärast esinemist personaalset tagasisidet. See, kas õpilased on valmis vabatahtlikult klassi ees esinema, sõltub eelkõige sellest, millise vaimse ja sotsiaalse õppekeskkonna õpetaja on suutnud luua. Õpilasi ei tohi panna vastu nende tahtmist esinemissituatsiooni, vaid neid tuleb juhendada ja toetada nii, et nad on valmis ise esinema.
- Õpilastel kujundatakse oskused anda kaasõpilastele konstruktiivset kirjalikku ja suulist tagasisidet. Tagasiside andmine toimub õpetaja juhendamisel, mille käigus järgitakse konstruktiivse tagasiside andmise reegleid.

Matemaatikapädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele.

- Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu matemaatiliste esitusviiside (nt diagrammide) kasutamisele. Eraldi pööravad kõik õpetajad tähelepanu oma ainele ja õpilaste vanusest tulenevalt statistiliste andmetöötluse erinevatele meetoditele.
- Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu õppeaines sisemiste seoste nägemisele ja esiletoomisele. Selleks kasutavad õpetajad Mõistekaardi meetodit.

Ettevõtlikkuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele.

- Tundides kasutatakse kogemusõppel põhinevaid aktiivõppe meetodeid, mis võimaldavad simuleeritud olukordades ennast proovile panna, õpitud teadmisi ja oskusi rakendada.
- Õppeprotsessis kasutatakse nii ühe aine piires, kui ka õppeainete vahelisi projektipõhiseid õppemeetodeid, kus õpilased peavad meeskonnana saavutama tulemused.
- Tunnivälised üritused kavandatakse projektipõhisena, neisse kaastakse õpilased ning järgitakse kõiki projektijuhtimise reegleid.

3.2. Valdkonnapädevused

Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad **ainevaldkonna**. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.

Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikooli õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:

- 1) keel ja kirjandus;
- 2) võõrkeeled;
- 3) matemaatika;
- 4) loodusained;
- 5) sotsiaalsained;
- 6) kunstained;
- 7) tehnoloogia;
- 8) kehaline kasvatus.

Lisaks üldpädevustele on „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 7, § 9 ja § 11 **sätetatud pädevused kooliastmeti**. Pädevused, mille kujunemine toimub valdkonnapädevuste kujunemise ja läbivate teemade kaudu on kirjeldatud järgnevalt.

(1) Esimese kooliastme lõpus õpilane:

1. peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
2. tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
3. teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
4. oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
5. suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sh andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
6. mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpituid väljendeid ja lihtsamaid fraase;
7. arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
8. käitub loodust hoidvalt;
9. oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
10. oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
11. austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
12. oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
13. hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest, tahab olla terve;
14. oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
15. teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

(2) Teise kooliastme lõpus õpilane:

1. hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbra, kaaslase ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;

2. oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sh paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
3. väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
4. oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
5. oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
6. oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keelisel korrektheid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
7. tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel;
8. on omandanud arvutamise- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
9. väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
10. oskab kasutada arvutit ja Interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
11. oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
12. tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
13. väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
14. väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
15. on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

(3) Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

1. tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
2. tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri, aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ning arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
3. on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
4. on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärged ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
5. suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
6. valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
7. suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
8. mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
9. oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
10. suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;

11. on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
12. suudab ennast loominguliselt väljendada, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
13. väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
14. mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

4. ÕPPE- JA KASVATUSPÕHIMÕTTED

Õppe korraldamisel lähtub Pärnu-Jaagupi Gümnaasium põhimõttest, mille kohaselt õpilase liikumisel klassist klassi, ühelt kooliastmelt teisele ei ole kooli õppekavast lähtuvaid takistusi. Koolis ja väljaspool kooli toimuva õppe ja kasvatus korraldamisel lähtub kool riiklikes õppekavades ja teistes õigusaktides õppekeskkonnale sätestatud nõuetest. Põhikoolis on õppekava läbimiseks arvestatud üheksa aastat.

Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel arvestab kool õppekavavälist õppimist või tegevust, sh õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis, koolis õpetatava osana, tingimusel et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekava määratletud õpitulemusi.

Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õppekava alusel toimuv õppes osalemine toimub ilma õpilaste või vanemate poolse kaasrahastamiseta.

Põhikoolis õppetegevust kavandades lähtuvad õpetajad üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 2 sõnastatud alusväärtustest. Õppetegevust kavandades toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega.

Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).

Toetatakse eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühiseväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõttu.

Põhikoolis mõistetakse **õpetamist** kui õppekeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

Põhikoolis mõistetakse **kasvatust** kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskujut, toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikoolis korraldatakse õpet ka väljaspool kooli ruume (kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga õppetunni kohta.

Juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, nt loeng, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui pedagoog.

4.1. Põhikoolis õpet kavandades ja ellu viies:

- arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;
- arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
- kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistöid ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
- luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);
- kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sh suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet);
- kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
- kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades igäühe individuaalsust.

4.2. Õppe ja kasvatuses rõhuasetused esimeses kooliastmes

(1) Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuses põhitavaks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks.

(2) Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega.

(3) Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sh üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

(4) Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

(5) Õppetöö korraldamise alus võib esimeses kooliastmes olla üldõpetuslik tööviis. Sõltuvalt õpilaste ettevalmistusest võib kasutada ka aineõpetuslikku tööviisi või üld- ja aineõppe kombineeritud varianti.

4.3. Õppe ja kasvatuses rõhuasetused teises kooliastmes

(1) Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuses põhitavaks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine.

(2) Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmises- ja tegevusvaldkondade vastu.

(3) Teises kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;

- huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

(4) Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

4.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused kolmandas kooliastmes

(1) Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

(2) Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele;
- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- pikemaajaliste õppeülesannete (sh uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- õpilaste toetamisele nende edasiste õppimis- ja kutsevalikute tegemisel.

5.ÕPPEKORRALDUS JA KASVATUSE KORRALDUSE ALUSED

Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikooli õppe ja kasvatuse korraldus määratakse, lähtudes riiklikus õppekavas esitatud nõuetest ja ülesannetest.

Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikooli õppe ja kasvatuse põhivorm on õppetund. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli õuesõppe, ekskursiooni või õppekäiguna.

(1) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis on õppekeeleks eesti keel.

(2) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis on õpe korraldatud viisil, kus kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel, eristades tavapäraseid ainetunde.

- Õppe- ja kasvatuskorralduse põhivorm on õppetund. Õppetunnid (sh projekt-, õues- ja muuseumiõpe) toimuvad koolis või väljaspool kooli õppekäigu või ekskursioonina.
- Tunni pikkus on 45 minutit, vahetunni pikkus on 10 minutit. Söögivahetunni pikkus on 20 minutit.
- Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.
- Õppeaasta kestab 175, lõpuklasside õpilastel 185 koolipäeva. Lõpueksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu. Lõpueksami toimumise päev ja sellele eelnevad kaks päeva arvatakse õppepäevade hulka.

(3) **Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg kavandatakse õpetaja töökavas.**

(4) Kohustuslike õppeainete ja valikainete tundide jaotus klassiti määratakse kindlaks tunnijaotusplaanis, mis kinnitatakse direktori poolt igaks õppeaastaks, tagades kohustuslike õppeainete riiklikus õppekavas ettenähtud mahud.

(5) Õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus õppetundides on:

- 1) 1. klassis 20;
- 2) 2. klassis 23;
- 3) 3. ja 4. klassis 25;
- 4) 5. klassis 28;
- 5) 6. ja 7. klassis 30;
- 6) 8. ja 9. klassis 32.

(6) Kooli päevakava kajastab õppetegevuste ning kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevuste nagu pikapäevarühmas ja ringides korraldavate tegevuste järjestust ja ajalist kestust. Kooli päevakava kehtestab direktor.

(7) Õpiväljundite saavutamise kontrollimiseks viiakse koolis läbi tasemetöid ja korraldatakse üleminekueksameid.

- Kohustuslikud tasemetööd toimuvad I ja II kooliastme lõpul.
- 8. klassi õpilased sooritavad üleminekueksami.
- 7.-9. klassi õpilased koostavad loovtöö. Loovtöö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord esitatakse kooli õppekavas.

(8) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikooli õppekavas on esitatud järgmised **kohustuslike õppeainete ainekavad:**

- 1) keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus;
- 2) võõrkeeled: A-võõrkeel, B-võõrkeel;

- 3) matemaatika: matemaatika;
- 4) loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia;
- 5) sotsiaalsained: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus;
- 6) kunstained: muusika, kunst;
- 7) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus;
- 8) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus.
- (8) **A-võõrkeelena** õpitakse Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikoolis **inglise**, **B-võõrkeelena vene** või **saksa keelt**. Keelte valik sõltub lapsevanema ja õpilase soovist.
- (9) Põhikooli õppekavas on esitatud järgmised **valikõppeainete ainekavad**:
 - 1) informaatika ainekava I kooliastmes;

6. TUNNIJAOTUSPLAAN ÕPPEAINETI JA AASTATI

	1	2	3	Kokku	RÕK	Valikained
1) eesti keel	7	7	5	19	19	
2) A-võõrkeel			4	4	3	1
3) matemaatika	3	4	5	12	10	2
4) loodusõpetus	1	1	2	4	3	1
6) inimeseõpetus		1	1	2	2	
7) muusika	2	2	2	6	6	
8) kunst	2	2	1	5	4,5	0,5
9) tööõpetus, käsitöö	2	2	2	6	4,5	1,5
10) kehaline kasvatus	3	3	2	8	8	
11) arvutiõpetus		1	1	2		2
KOKKU	20	23	25	68	60	8
	4	5	6	Kokku	RÕK	Valikained
1) eesti keel	5	3	3	11	11	
2) kirjandus		2	2	4	4	
4) A-võõrkeel	3	4	3	10	9	1
5) B-võõrkeel			4	4	3	1
6) matemaatika	6	5	4	15	13	2
7) loodusõpetus	2	3	2	7	7	
8) ajalugu		2	2	4	3	1
9) inimeseõpetus		1	1	2	2	
10) ühiskonnaõpetus			1	1	1	
11) muusika	2	1	1	4	4	
12) kunst	2	1	1	4	3	1
13) tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõp	2	2	2	6	5	1
14) kehaline kasvatus	2	3	3	8	8	
15) arvutiõpetus	1	1	1	3		3
KOKKU:	25	28	30	83	73	10

	7	8	9	Kokku	RÕK	Valikained
1) eesti keel	2	2	2	6	6	
2) kirjandus	2	2	2	6	6	
4) A-võõrkeel	3	3	3	9	9	
5) B-võõrkeel	3	3	3	9	9	
6) matemaatika	4	5	5	14	13	1
7) loodusõpetus	2			2	2	
8) geograafia	2	2	2	6	5	1
9) bioloogia	2	1	2	5	5	
10) keemia		2	2	4	4	
11) füüsika		2	2	4	4	
12) ajalugu	2	2	2	6	6	
13) inimeseõpetus	1	1		2	2	
14) ühiskonnaõpetus			2	2	2	
15) muusika	1	1	1	3	3	
16) kunst	1	1	1	3	3	
17) tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	2	2	1	5	5	
18) kehaline kasvatus	2	2	2	6	6	
19) arvutiõpetus	1	1		2		2
KOKKU	30	32	32	94	90	4

Vaba tunniressurssi kasutatakse:

- juhendatud õppeks, näiteks individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog või;
- läbivate teemade käsitlemiseks;
- tabelites toodud valikainete õppeks:

Aine	1.	2.	3.	kokku	4.	5.	6.	kokku	7.	8.	9.	kokku
Matemaatika		1	1	2	2			2		1		1
Loodusõpetus			1	1								
Inglise keel			1	1		1		1				
Kunstiõpetus		0,5	0,5	0,5	1			1				
Tööõpetus	1		0,5	1,5	1			1				
Arvutiõpetus		1	1	2	1	1	1	3	1	1		2
vene keel							1	1				
Ajalugu						1		1				
Geograafia										1		1
kokku	1	2,5	5	8	5	3	2	10	1	3		4

Põhikooli valikaineks on arvutiõpetus.

7. LIIKLUSKASVATUSE TEEMAD JA NENDE KÄSITLEMISE MAHT

(1) Vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 1 on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

- ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

(2) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikooli rolliks on vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 2 viia läbi õpilaste liikluskasvatust ja valmistada neid ette ohutuks liiklemiseks.

(3) Maanteeamet soovib liikluskasvatuse teemade kaudu kujundada alljärgnevad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks kooliastmeti.

Esimese kooliastme lõpuks õpilane:

- teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada;
- oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve- ning küünarnukikaitset, ujumisrõngast, päästevesti;
- oskab käituda ühissõidukis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;
- oskab valida jalgratta, rula, rulluisukudega sõitmiseks ohutut kohta;
- oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
- oskab valida tee, sh raudtee, ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa tee ületada;
- oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;
- oskab eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

Teise kooliastme lõpuks õpilane:

- oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijuhi kiiver, põlve- ning küünarnukikaitset;
- oskab käituda ühissõidukis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- oskab valida tee, sh raudtee, ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- oskab leida infot ja lisamaterjali ohutusvaldkonna teemakäsitluste kohta;
- oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja kuidas ohtu vältida.

Kolmanda kooliastme lõpuks õpilane:

- väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvusomadusi;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve- ning küünarnukikaitset;
- teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuima teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;

- on teadlik ohutusalaalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- oskab leida infot ja võrrelda Eesti (liiklus)ohutusalaalast olukorda teiste riikidega.

(4) Liikluskasvatuse teemad on tuletatud „Põhikooli riikliku õppekava“ maanteeameti soovitud liikluskasvatuse osas ning „Liiklusseadusest“.

(5) Vabariigi Valitsuse 08.03.2001. a määrusega nr. 89 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 5 lg 3-5 on esitatud liikluskasvatuse sisu kooliastmeti.

1. Põhikooli esimeses astmes (1.–3. klass) on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige koduümbruse liikluskeskkonnast.

2. Põhikooli teises (4.–6. klass) ja kolmandas astmes (7.–9. klass) on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

Liikluskasvatuse teemad	Maht tundides õppeaastas klassi kohta
Jalakäija liiklusreeglid	4
Ohutu liikluskäitumine	2
Liikluses kehtivate normide järgimine ja kaasliiklejatega arvestamine	1
Liiklusreeglitest tulenevad õigused, kohustused ja vastutus	1
Kokku	8

(6) Klassi- ja aineõpetajate töökavades määratletakse liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides.

(7) Liikluskasvatuse teemad määratletakse klassijuhataja töökavas.

(8) Klassi- ja koolivälised liiklusalaalased üritused kavandatakse kooli üldtööplaanis, nende läbiviimise eest vastutab kooli huvijuht.

8. LÄBIVAD TEEMAD JA NENDE KÄSITLEMISE PÕHIMÕTTED

(1) **Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks** ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad võivad olla **aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud** ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

(2) **Läbivate teemade õpe realiseerub** Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikoolis eelkõige

1) **õpikeskkonna korralduses:** kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;

2) **aineõppes:** läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte;

3) **valikainete valikul:** valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;

4) läbivatest teemadest lähtuvas või **õppeaineid lõimivas loovtöös:** õpilased võivad läbivast teemast lähtuda loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;

5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega **klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust** ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes **projektides**.

(3) Õpetuses ja kasvatuses käsitletavaid läbivaid teemasid on 8.

8.1. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine

Läbiva teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kellel on valmisolek elukestvaks õppeks, erinevate rollide täitmiseks muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ja oma elukäigu kujundamiseks teadlike otsuste kaudu, sh mõistlike karjäärivalikute tegemiseks.

Õpilast suunatakse:

1) teadvustama oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ja karjääriplaanide konkreetsemaks muutumisele;

2) arendama oma õpi-, suhtlemis-, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi;

3) arendama oskust seada endale eesmärgi ja süsteemselt tegutseda nende elluviimisel;

4) kujundama valmisolekut elukestvaks õppimiseks ja karjääriotsuste tegemiseks;

5) tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, nende arengutega minevikus ning ettenähtavas tulevikus, tundma õppima haridus- ja koolitusvõimalusi, töösuhteid reguleerivaid õigusakte, ettevõtte ja töötaja õigusi ja kohustusi ning kohalikku majanduskeskkonda.

Läbiva teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" käsitlemine **I kooliastmel aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist.**

Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust ja lähiümbrusest. Tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

Läbiva teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" käsitlemine **II kooliastmel keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ja arendamisele.** Eesmärgiks on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet, suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid, nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

Läbiva teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" käsitlemine **III kooliastmel keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele ning seostamisele esmaste**

karjäärivalikutega. Õpilasi suunatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil oma soovide teostamiseks. Tähtis on töö ja karjääriga seotud stereotüüpsete suhtumiste kriitiline käsitlemine, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Vahendatakse teavet edasiõppimisvõimalustest ning neile luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.

Esimese kooliastme lõpetaja:

- 1) iseloomustab iseennast, kirjeldab oma positiivseid omadusi;
- 2) kirjeldab oma unistusi ja elukutse-eelistusi (kelleks tahab tulevikus saada);
- 3) nimetab kodukohas esinevaid enamtuntud ameteid, selgitab nende vajalikkust;
- 4) teab, mis tööd tema vanemad teevad; kirjeldab nende tööd;
- 5) plaanib igapäevasteks tegevusteks oma aega, reastab tegevused tähtsuse järjekorras;
- 6) mõistab oma tegevuse ja tulemuse vahelisi seoseid;
- 7) kasutab raha lihtsamates tehingutes;
- 8) tunneb huvi ümbritseva maailma vastu; tahab õppida;
- 9) on kohusetundlik, peab oma lubadusi.

Teise kooliastme lõpetaja:

- 1) kirjeldab enda omadusi, oskusi ja saavutusi nii võrdluses kaaslastega kui iseenda varasemate sooritustega;
- 2) leiab tegevusi, mis võimaldavad tunda õppida, rakendada ja arendada oma võimeid ja oskusi;
- 3) kirjeldab erinevate valdkondade elukutseid ja tutvustab oma lähedaste töö sisu ja iseloomu;
- 4) toob näiteid, kuidas inimese teadmised ja haridus seostuvad tema tööga;
- 5) kasutab enda jaoks sobivaid õpioskusi; otsib vajadusel abi ja infot erinevatest teabeallikatest;
- 6) organiseerib iseseisvalt oma päeva (sh õppimist), kasutab tegevuse plaanimisel sobivaid meetodeid (päevik, elektrooniline kalender vms);
- 7) näitab üles initsiatiivi tegutsemiseks ja otsustamiseks; vastutab jõukohaste probleemide lahendamise eest.

Kolmanda kooliastme lõpetaja:

- 1) analüüsib oma isiksuseomadusi, oskusi, huvisid, võimeid, õpitulemusi ja muid omadusi (nt tervisega seotud aspekte), võttes neid arvesse esmaste karjäärivalikute ja -plaanide tegemisel;
- 2) otsib sobivatest allikatest infot edasiste õpingute kohta valiku tegemiseks, kirjeldab konkreetseid alternatiive oma õpingute jätkamiseks ning tegevusi ja tingimusi, mis on vajalikud eelistatud õppeasutustesse õppima asumiseks;
- 3) pöördub asjakohaste asutuste ja spetsialistide poole abi saamiseks karjääriotsuste tegemisel;
- 4) kirjeldab üldiselt kohaliku tööturu olukorda, võimalusi ja arenguid; saab aru elukestva õppimise tähtsusest muutuvus töömaailmas ja arenevas ühiskonnas;
- 5) kirjeldab tegevusala/ameti seoseid inimese eluviisiga; kirjeldab oma õigusi ja kohustusi töötajana;
- 6) tunneb ära enamlevinud tööde ja töötajatega seotud stereotüüpsed negatiivsed (sh sooliselt või muul moel diskrimineerivad) suhtumised;
- 7) seab oma tegevustele pikemaajalisi eesmärke ja prioriteete; leiab erinevaid võimalusi ülesannete täitmiseks ja probleemide lahendamiseks.

8.2. Keskkond ja jätkusuutlik areng

Läbiva teema "Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng" käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda.

Õpilast suunatakse:

- 1) aru saama loodusest kui terviksüsteemist ning inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
 - 2) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest;
 - 3) väärtustama bioloogilist (sh maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
 - 4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui üleilmsel tasandil, kujundama isiklike keskkonnaalaseid seisukohti, pakkuma välja lahendusi keskkonnaprobleemidele;
 - 5) võtma vastutust jätkusuutiku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ja vajadusel muutma oma tarbimisvalikuid ning eluviisi.
- Läbiva teema "Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng" käsitlemine **I kooliastmel tugineb õpilase praktilistele kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele.** Õppe- ja kasvatustegevuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on võimalik keskkonnaprobleeme praktiliselt ennetada ja lahendada.

Läbiva teema "Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng" käsitlemine **II kooliastmel keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele.**

Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ennetamises ning lahendamises, kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ja toimima keskkonda hoidvalt.

Läbiva teema "Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng" käsitlemine **III kooliastmel keskendub kohalike ja globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele.**

Eesmärgiks on kujundada arusaama loodusest kui terviksüsteemist, looduskeskkonna haprustest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda, eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

Esimese kooliastme lõpetaja:

- 1) tunneb huvi looduse vastu, märkab ja kirjeldab loodus- ja tehiskeskkonda enda ümber;
- 2) näitab üles hoolivust ümbritseva ning kõigi elusolendite vastu, hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi;
- 3) kirjeldab looduse mõju iseendale ja oma perekonnale;
- 4) kirjeldab paikkonna inimtegevuse mõju loodusele;
- 5) selgitab elus ja eluta looduse vahelisi seoseid;
- 6) kirjeldab enda ja oma perekonna tarbimiseelistusi;
- 7) selgitab jäätmete sorteerimise vajalikkust, sorteerib jäätmeid;
- 8) kirjeldab, kuidas säästa vett ja elektrit; toimib ise vastavalt;
- 9) kirjeldab, kuidas tema ja ta kaaslased saavad keskkonnahoidlikult ja säästvalt käituda, tegutseb loodusele ja keskkonnale kahju tegemata.

Teise kooliastme lõpetaja:

- 1) kirjeldab inimese ja teda ümbritseva keskkonna vahelisi seoseid; selgitab, kuidas ümbritseva keskkonna muutused mõjutavad tema ja kogukonna heaolu;
- 2) selgitab näidete varal loodusvarade ja energia säästmise vajadust;
- 3) toob õhu, vee ja mulla saastamise näiteid, selgitab maavarade kasutamisega seonduvaid probleeme Eestis;
- 4) mõistab, et keskkonnaprobleemidesse suhtutakse erinevalt; selgitab, kuidas reklaam mõjutab inimeste tarbimisharjumusi;

5) suhtub vastutustundlikult ja säästvalt oma elukeskkonda, näitab üles tahet osaleda keskkonnaprobleemide ennetamises ja lahendamises (sh kooli keskkonnaettevõtmistes); tegutseb vastavalt looduse kaitse põhimõtetele;

6) kirjeldab loodusliku mitmekesisuse avaldumisvorme, liigikaitse ja elupaikade kaitse vajalikkust;

7) analüüsib enda ja oma perekonna tarbimiseelistusi loodushoiu seisukohalt, hindab oma vee- ja elektritarbimist, seab reaalseid eesmärgesid, korrigeerib käitumist- ja tarbimisharjumusi keskkonnahoidlikel eesmärkidel.

Kolmanda kooliastme lõpetaja:

1) järgib loodus- ja keskkonnakaitse põhimõtteid; mõistab, et looduskeskkond on inimühiskonna arengu alus; mõistab looduskeskkonna haprust ja inimese sõltuvust loodusressurssidest;

2) kirjeldab loodust kui terviküsteemi; analüüsib organismide ja keskkonna vahelisi seoseid;

3) selgitab, kuidas keskkonnapoliitika aitab kaasa keskkonna seisundi paranemisele ja keskkonnaprobleemide ennetamisele;

4) tunneb ja kasutab oma kodanikuõigusi ja -kohustusi keskkonnaküsimustega tegelemisel; avaldab arvamust keskkonna teemadel, propageerib keskkonnahoidlikku käitumist;

5) kasutab keskkonda puudutavat teavet kriitiliselt ja loovalt, analüüsib koduümbrust puudutavat keskkonnavalast infot;

6) näitab üles teadlikkust tarbida keskkonnasõbralikke tooteid ja materjale, mahepõllumajandus- toodangut, tähtsustab alternatiivenergiaallikate kasutamist;

7) käitub igapäevaelu probleemide lahendamisel keskkonnateadlikult, arvestades eetilisi, moraalseid ja esteetilisi aspekte.

8.3. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Läbiva teema "Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ja vastutustundlikuks ja kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengutele.

Õpilast suunatakse:

1) väärtustama demokraatlikku ühiselu korraldamist, koostööd, kodanikualgatusi ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;

2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ja neid väljendama;

3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;

4) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ja toimimist;

5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas, omandama oskusi osalemiseks otsustamisprotsessides;

6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ja suhtuma positiivselt ettevõtlusesse ja selles osalemisse.

Läbiva teema "Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" käsitlemisel **I kooliastmel on keskseks sobiv koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemuse saamine.** Selle viisideks on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt ühisürituste korraldamine. Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse kodukandi ettevõtteid, vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmasid, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

Läbiva teema "Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" käsitlemisel **II kooliastmel on oluline toetada õpilase initsiatiivi, pakkuda õpilastele võimalusi ja abi ühisalgatuste teostamiseks.** Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel, jagades kohustusi ning sellega

kaasnevat vastutust. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingu- lahendusi ning aidata neil kogeda koos töötamise kasulikkust ja vajalikkust.

Läbiva teema "Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" käsitlemine **III kooliastmel keskendub ühiskonna eri sektorite (avalik, tulundus- ja mittetulundussektor) toimimisele ja nende vahelistele seostele**. Olulisel kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ja üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ja vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning neid julgustatakse vastavates tegevustes osalema.

Esimese kooliastme lõpetaja:

- 1) püüab konflikte rahumeelselt lahendada, aktsepteerides eriarvamusi;
- 2) selgitab vastastikuse toetuse ja abistamise olulisust; on valmis kaaslastele omaalgatuslikult abi osutama;
- 3) kirjeldab ennast mõne kooskonna (klassi, sõpruskonna vms) liikmena; põhjendab, miks on igal pere (klassi, sõpruskonna vms) liikmel oma ülesanded ja kohustused ning miks on vaja kõigi õigustega arvestada;
- 4) loetleb kodukoha ettevõtteid, kirjeldab nende vajalikkust.

Teise kooliastme lõpetaja:

- 1) näitab üles initsiatiivi probleemide lahendamiseks;
- 2) kasutab suhtlemisel lihtsamaid aktiivse kuulamise võtteid ning demonstreerib rollimängus kaotajateta konflikti lahendamise viise;
- 3) osaleb ühisürituste korraldamisel;
- 4) kirjeldab, mida tähendab vastutus ning kuidas kaasneb vastutus otsustamisega.

Kolmanda kooliastme lõpetaja:

- 1) kuulab teistega koostööd tehes aktiivselt ja väljendab oma mõtteid, pakub välja originaalseid ideid ja probleemide alternatiivseid lahendusviise;
- 2) selgitab, miks on vabatahtlike tegevus ühiskonnale vajalik ning toob näiteid vabatahtliku tegevuse kohta;
- 4) kirjeldab ühiskonna jagunemist avalikuks, tulundus- ja mittetulundussektoriks; võrdleb neid sektoreid ning selgitab nende vahelisi seoseid;
- 5) kirjeldab kooli demokraatlikku juhtimissüsteemi ja õpilasmavalitsuse tööd; suudab vajadusel osaleda koolielu korraldamises;
- 6) selgitab valla- või linnavalitsuse funktsioone ja toimimist;
- 7) arutleb ühishüve ja maksude olulisuse üle ühiskonnas;
- 8) võrdleb erinevaid elatise teenimise viise (palgatöö, ettevõtlikkus, mittetulundusühingu loomine);
- 9) koostab isikliku ja pere eelarve; selgitab laenudega seotud ohte ja kulutusi ning oskab etteantud lihtsa juhtumi varal hinnata laenamise eeldatavat otstarbekust;

8.4. Kultuuriline identiteet

Läbiva teema "Kultuuriline identiteet" käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandja, edasiviija ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;

- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse, nende tavadesse ja loomingusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes erinevates ainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- 5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sh eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta;

Läbiva teema "Kultuuriline identiteet" käsitlemisel **I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone**. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombes on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusel kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

Läbiva teema "Kultuuriline identiteet" käsitlemisel **II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes** ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks projektide kaudu.

Läbiva teema "Kultuuriline identiteet" käsitlemisel **III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel**. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sh võimalust kaasa lüüa kohalike kultuuri sündmuste ettevalmistamises ja teostamises.

Esimese kooliastme lõpetaja:

- 1) tunneb ära ja nimetab oma rahvuskultuurile iseloomulikke tunnuseid ja tavasid;
- 2) toob näiteid inimeste erinevate soovide, harjumuste ja eelistuste kohta, väljendades erinevuste suhtes sallivust;
- 3) hoiab korras oma töökoha, tegutseb klassis ja grupis teisi arvestavalt, mõistes, et see on oluline osa töökultuurist;
- 4) toob näiteid kultuuridevahelisest suhtlemisest oma kodukohas ja Eestis.

Teise kooliastme lõpetaja:

- 1) nimetab erinevaid Eestis ja selle lähiümbruses elavaid rahvusi, toob näiteid nende tavade ja kommete kohta;
- 2) kirjeldab, kuidas tema saab tutvustada oma kultuuri traditsioone teiste kultuuride esindajatele;
- 3) näitab üles huvi teiste kultuuride esindajate kommete ja tavade vastu;
- 4) suhtub avatult teiste kultuuride esindajatesse ning kasutab suhtlemisel teadmisi nende kultuuri kohta.

Kolmanda kooliastme lõpetaja:

- 1) toob välja sarnaseid ja erinevaid tunnuseid oma kultuuri ja teiste kultuuride pärandis;
- 2) väljendab oma kultuurilist kuuluvust ja valmidust olla ise kultuuri edasikandja; suudab tutvustada omakultuuri teise kultuuride esindajatele;
- 3) kirjeldab inimeste, nende vajaduste, eelduste ja huvide erinevusi ning näitab üles tolerantset suhtumist erinevustesse;
- 4) peab loomulikuks suhtlemisel kultuurilisi (sh päritolust, veendumustest, tegevusalast, rahvusest, soolisest ja põlvkondlikust kuuluvusest jms lähtuvaid) erisusi ja arvestab nendega;

5) analüüsib levinud rahvuse, soo, sotsiaalse staatuse, elukutse, usu ja muuga seonduvaid stereotüüpe, suudab vältida stereotüüpset lähenemist.

8.5. Teabekeskond

Läbiva teema "Teabekeskond" käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsiooni- eetika järgi.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- 2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- 3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- 4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi;
- 5) arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust.

Läbiva teema "Teabekeskond" käsitlemisel **I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane teabekeskond**. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete eesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sh Internetis. Läbiva teema rõhuasetused toetavad inimeseõpetuse, emakeele ning teiste ainete kaudu toimuvat suhtlemisioskuste kujundamist. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

Läbiva teema "Teabekeskond" käsitlemisel **II kooliastmes on käsitluse keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused** ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine. Õpilane harjub Internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

Läbiva teema "Teabekeskond" käsitlemisel **III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolli ühiskonnas, sh majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana**. Senisest olulisemaks muutub **teabe usaldusväärse kriitiline hindamine**, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õpetus ja kasvatus töös aitavad õpilasel mõista Internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, vääртеabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

Esimese kooliastme lõpetaja:

- 1) nimetab juhtumeid (nt õnnetusjuhtum), mille puhul tohib anda ainult väga täpset infot, ja põhjendab, miks see on tähtis;
- 2) selgitab, kellele võib oma kontaktandmeid anda ja kellele mitte ning selgitab, mille alusel ta selle üle otsustab;
- 3) liigitab etteantud kohad ja tegevused isiklikeks ja avalikeks ning selgitab, kuidas antud eristus mõjutab tema käitumist;
- 4) tunneb selgemini eristatavate tunnuste alusel ära tekstitüübid ja nende otstarbe.

Teise kooliastme lõpetaja:

- 1) otsib iseseisvalt erinevatest allikatest infot nii etteantud teemadel kui oma infovajaduse rahuldamiseks ja teeb järeldusi leitud info usaldusväärse kohta;

- 2) loeb iseseisvalt uudist ja vastab loetu põhjal küsimustele; tuvastab uudises puuduva info ning kasutatud infoallikad;
 - 3) selgitab, millal on indiviidil õigus keelduda oma isiklike andmete avaldamisest ning millal on nende andmete esitamine vajalik;
 - 4) analüüsib eri suhtlusolukordade erinevust, põhjendab suhtlusregistri valikut erinevates olukordades;
 - 5) selgitab oma meediaeelistusi ning kirjeldab, millistel eesmärkidel ta meediakanaleid kasutab;
- Kolmanda kooliastme lõpetaja:**
- 1) teadvustab ja analüüsib oma igapäevast meediakasutust; põhjendab oma valikuid ja eelistusi; leiab endale vajaliku info Interneti ja teiste kanalite kaudu; kirjeldab meedia rolli tööturul;
 - 2) sõnastab olukorra kirjelduse põhjal mõned käitumisjuhised selleks, et kokkupuude meediaga oleks talle turvaline (sh suhtlus ajakirjanikuga, Internetis, raadios);
 - 3) tunneb ära eri liiki (sh segatud formaadiga) meediatekstid ning selgitab nende kasutamise otstarvet;
 - 4) iseloomustab Internetis külastatud kodulehekülgi autorluse, kujunduse ja info usaldusväärsuse seisukohast ning kirjeldab nende elemente;
 - 5) viitab ja tsiteerib kasutatud allikaid korrektselt; selgitab viitamise ja tsiteerimise tähtsust uurimistöode või referaatide puhul ning tuvastab erinevatest allikatest pärit teksti autori vajaliku täpsusega;
 - 6) teadvustab avaliku teabe rolli ja ulatust ühiskonnas, kirjutab vajaduse korral korrektseid e- kirju koos kõigi vajalike rekvisiitidega; koostab ja avaldab korrektse kuulutuse teadetetahvlile või Interneti;
 - 7) kasutab oma teadmisi visuaalsetest ja verbaalsetest mõjutusvahenditest vastutustundlikult; teadvustab ajakirjanduse eetikakoodeksi olemasolu ning väärtustab hea ajakirjandustava järgimist;
 - 8) mõistab oma õigusi ja kohustusi ajakirjandusega suheldes; teadvustab oma rolli võimaliku infoallikana.

8.6. Tehnoloogia ja innovatsioon

Läbiva teema "Tehnoloogia ja innovatsioon" käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
- 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
- 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet, rakendades erinevates projektides uuendusideid.

Läbiva teema "Tehnoloogia ja innovatsioon" käsitlemisel **I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid**. Soovitav on

kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

Läbiva teema "Tehnoloogia ja innovatsioon" käsitlemine **II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses.** Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

Läbiva teema "Tehnoloogia ja innovatsioon" käsitlemine **III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes.** Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate ainetel õpetajatel loimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT-vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

Esimese kooliastme lõpetaja:

- 1) koostab ja salvestab arvuti abil omaloomingulise töö;
- 2) kasutab digitaalseid õppematerjale ja eakohast õpitarkvara.

Teise kooliastme lõpetaja:

- 1) koostab, salvestab ja trükitab arvuti abil iseseisvalt kirjaliku töö, nt plakati, kuulutuse, referaadi;
- 2) koostab arvuti abil lihtsa andmetabeli;
- 3) suhtleb kaaslastega virtuaalses keskkonnas, järgides seejuures võrgusuhtluse reegleid ja teadvustades kaasnevaid ohte;
- 4) kasutab tehnoloogilisi vahendeid vastutustundlikult ja säästlikult;
- 5) valib tehnoloogiliste vahenditega (sh arvutiga) töötades ergonoomiliselt sobiva asendi.

Kolmanda kooliastme lõpetaja:

- 1) koostab arvuti abil korrektselt vormindatud ja viidetega varustatud referaadi;
- 2) koostab ja esitab klassile esteetiliselt kujundatud informatiivse multimeediumi-põhise esitluse;
- 3) osaleb aktiivselt loomingulises koostööprojekti, kasutades seejuures erinevaid tehnoloogilisi lahendusi suhtlemiseks ja koostööks;
- 4) kogub ja süstematiseerib andmed, teostab lihtsa statistilise analüüsi;
- 5) demonstreerib oma saavutusi ja pädevusi digitaalse õpimapi abil;
- 6) kirjeldab tehnoloogia rolli ühiskonnas ja oma kutsevaliku vaatenurgast;
- 7) valib etteantud töö jaoks sobiva tehnoloogilise vahendi ja põhjendab oma valikut;
- 8) koostab ja kujundab huvialase veebilehe, ajaveebi või digitaalse õppematerjali;
- 9) kirjeldab ja põhjendab tehnoloogilise innovatsiooni olulisust mingis konkreetses eluvaldkonnas või probleemsituatsioonis.

8.7. Tervis ja ohutus

Läbiva teema "Tervis ja ohutus" käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ja kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

a) Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel.

b) Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, vee- ja teiste ümbritsevast keskkonnast tulenevate ohtude korral ning otsima vajadusel abi.

Õpilast suunatakse:

a) tervise valdkonnas:

- 1) terviseteadlikkuse arenemisele, sh oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;

- 2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ja üldiseid sotsiaalseid oskusi enda ja teiste, sh turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
- 3) teadvustama oma otsuste, käitumise ja selle tagajärgede seost;
- 4) leidma ja kasutama usaldusväärset terviseinfot ja abiteenuseid;
- 5) teadvustama ümbritseva keskkonna mõju oma tervisele ja analüüsima seda mitmekülgelt;

b) ohutuse valdkonnas:

- 1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
- 2) ennetama ja vältima ohuolukordadesse sattumist;
- 3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale, paikkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- 4) omandama teadmisi ja oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- 5) kujundama õiget liikluskäitumist ning liikluses kehtivate normide järgimist ja kaasliiklejatega arvestavamist;
- 6) tundma õppima ja väärtustama liikluse ja ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

Läbiva teema "Tervis ja ohutus" käsitlemisel **I kooliastmel asetatakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele**. Õppiija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on oluline, et õpilane **mõistaks ohu olemust**, selle tekkepõhjuseid oma igapäevases keskkonnas ja omandaks oskused ohutust ja turvalisust tagavate käitumisviiside kasutamiseks. Õppemeetoditest on rõhuasetus jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

Läbiva teema "Tervis ja ohutus" käsitlemisel **II kooliastmel pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele**. Tähelepanu pööratakse õpetuse elulähedusele ja enamlevinud riskikäitumise (käitumised, mille tagajärjeks on nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus) ennetamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppe meetodid: arutelud, rühmatööd, uurimisprojektid, juhtumite arutelu, rollimängud, demonstratsioonid. Õppetööd ainetundides täiendavad noortelt noortele meetodikal põhinevad tunnivälised projektid.

Läbiva teema "Tervis ja ohutus" käsitlemisel **III kooliastmel pööratakse tervist väärtustavate hoiakute kujundamise ja teadmiste andmise kõrval eelkõige tähelepanu tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele**. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppe meetodid: arutelud, rühmatööd, uurimisprojektid, juhtumite arutelu ja rollimängud. Olulisel kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ja õpilase kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva keskkonna turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

Esimese kooliastme lõpetaja:

- 1) nimetab tervist mõjutavaid positiivseid tegureid;
- 2) kirjeldab isiklike tervisenäitajaid ning seab eesmärged ja hoolitseb eakohasel viisil oma tervise tugevdamise eest;
- 3) ennetab vigastusi ja kasutab nendega toimetuleku (sh esmase abi osutamise) eakohaseid viise;
- 4) nimetab hädaabinumbri 112, selgitab kuidas tuleb kutsuda abi ja demonstreerib seda imiteeritud olukorras;
- 5) selgitab, kuidas käituda levinumates ohuolukordades (nt lõhkekeha leidmisel, tuleohu, liiklusõnnetuse, pommiähvarduse korral);
- 6) selgitab ja demonstreerib õppeolukorras, kuidas käituda koolimaja evakuaatsiooni korral;

- 7) kasutab igapäevases tegevuses ohutust tagavaid kaitsevahendeid (nt helkur, turvavöö, kiiver, ujumisrõngas, päästevest);
- 8) eristab ohtlikku liikluskäitumist ohutust käitumisest, toob näiteid mõlema kohta; selgitab liikumistingimusi ja ohutu liikumise viise märjal, libedal, lumisel teel ning valgel ja pimedal ajal;
- 9) järgib nii jalakäijana (rulaga, rulluiskudega jms), jalgratturina kui ka ühissõiduki kasutajana olulisemaid ohutust tagavaid reegleid ja norme ning arvestab kaasliiklejatega.

Teise kooliastme lõpetaja:

- 1) selgitab oma käitumise eest vastutuse võtmise tähtsust ja võtab vastu tervislikke ja ohutuid otsuseid;
- 2) kirjeldab, kuidas meedia ja sõbrad mõjutavad tervise- ja ohukäitumise alaseid valikuid; ületab eakaaslaste ebasoovitava surve suhteid kahjustamata;
- 3) nimetab usaldusväärseid infoallikaid ja abivõimalusi kooli ja kodu lähipiirkonnas; vajadusel teatab ohust kiiresti ja kirjeldab juhtunut korrektselt;
- 4) demonstreerib õppesituatsioonis ohutut tegutsemist tuleohu või pommiähvarduse korral;
- 5) kirjeldab esmaseid tulekustutusvahendeid ja demonstreerib, kuidas neid kasutatakse;
- 6) põhjendab ohutust tagavate vahendite (turvavöö, helkur, suitsuandur, päästevest jms) kasutamise vajalikkust ning selgitab nende toimimise põhimõtteid;
- 7) kaardistab ohtlikud kohad koolis ja kooliteel; valib ohutuima teekonna sihtpunkti jõudmiseks, sh (raud)tee ületamiseks;
- 8) jalgratturi ja mopeedijuhina tegutseb riske vältides, sh hindab sõiduvahendi tehnilist seisukorda ja selle valmisolekut teeliikluseks.

Kolmanda kooliastme lõpetaja:

- 1) koostab isikliku terviseplaani, kajastades enda tervise tugevaid külgi, vajadusi ja terviseriske;
- 2) kirjeldab, kuidas eluviis, pärilikkus jt faktorid on seotud tervise edendamise ja haiguste ennetamisega;
- 3) võrdleb erinevaid riskikäitumisi nende suhtelise ohtlikkuse alusel;
- 4) ennetab ohusituatsioonis vigastusi; demonstreerib õppesituatsioonis nendega toimetulekut; kirjeldab olukordi, mis nõuavad professionaalset abi;
- 5) demonstreerib viise vältida ja vähendada ohtlikke olukordi (nt liiklus-, olme- ja tuletraumasid) ning toimetulekut ohukordades.
- 6) analüüsib, kuidas meedia ja kaaslastelt saadud info mõjutavad tervisekäitumist;
- 7) leiab erinevatest allikatest usaldusväärset terviseinfot; edastab usaldusväärset tervise- ja ohuinfot;
- 8) suudab vajadusel teisi mõjutada ja toetada tervisesõbralike ja ohtu vältivate otsuste langetamisel;
- 9) kirjeldab ohutust tagavate vahendite toimet ja omadusi, tuginedes loodusainetel õpitule, kasutab optimaalseid vahendeid;
- 10) kirjeldab erinevate ohuolukordade tekkepõhjuseid, pakub välja erinevaid lahendusi ohuolukorras tegutsemiseks;
- 11) järgib liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, jalgratturile ja mopeedijuhile, käitub liikluses vastavalt liikluseeskirjas kehtestatud nõuetele.

8.8. Väärtused ja kõlblus

Läbiva teema "Väärtused ja kõlblus" käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- 1) tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
- 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi;
- 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- 4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
- 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
- 6) reflekteerima nii enda kui kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

Läbiva teema "Väärtused ja kõlblus" käsitlemisel **I kooliastmes on rõhk iseenda tundaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust.**

Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

Läbiva teema "Väärtused ja kõlblus" käsitlemisega **II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu.** Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamusi. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

Läbiva teema "Väärtused ja kõlblus" käsitlemine **III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtmise.**

Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadest. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

Esimese kooliastme lõpetaja:

- 1) selgitab igapäevaelust või käsitletud õppematerjalist näiteid tuues, mis on õiglus, ausus, südametunnistus, sõnapidamine ja vastutustunne, osundades nende vooruste tähtsusele;
- 2) on osalenud klassi reeglite koostamisel ja põhjendab nende reeglite järgimise vajadust ning hindab enda ja kaaslaste toimimist neist reeglitest lähtudes;
- 3) toob näiteid, kuidas sõbralikkus ja heasoovlikkus mõjutavad inimestevahelisi suhteid; suhtub klassikaaslastesse sõbralikult;
- 4) jutustab käsitletud lugu või igapäevaelu sündmust ümber erinevate tegelaste vaatenurgast ja selgitab, miks need vaatenurgad võivad olla erinevad;
- 5) toob kahe osapoollega konflikti kirjelduse põhjal välja konflikti võimalikke põhjusi ja osapoolte vaatenurki. Toob välja mitu võimalikku lahendusviisi ning vaeb nende plusse ja miinuseid nii olukorra kui ka mõlema poole seisukohalt; valib enda arvates antud olukorras sobivaima lahenduse ja põhjendab oma valikut. Toob näiteid olukordadest, kus andekspalumine ja andeksandmine aitavad konfliktseid olukordi lahendada.

Teise kooliastme lõpetaja:

- 1) põhjendab ühiselt tunnustatud väärtustele toetuvate tavade ja reeglite vajalikkust klassi ja kooli tasandil ning enda elus ette tulevates olukordades, tuues näiteid oma kogemustest;

2) sõnastab eetilist dilemmat sisaldava jutustuse põhjal loo keskse probleemi ja pakub olukorrale võimalikke lahendusi; analüüsib neid eri osapoolte vaatenurgast ja valib enda meelest kõige sobivama lahenduse oma valikut põhjendades;

3) suhtub kaaslastesse lugupidavalt.

Kolmanda kooliastme lõpetaja:

1) kirjeldab enda jaoks olulisi väärtusi (sh enesehinnang, tulevikuplaanid, suhtumine teistesse inimestesse, kooskonda ja keskkonda), arutledes nende mõju üle; selgitab ja põhjendab oma maailmavaatelist seisukohti;

2) selgitab näiteid tuues seost õiguste, vabaduse ja vastutuse vahel; arutleb õiguste ja kohustuste üle humanistlike väärtuste taustal;

3) teadvustab inimeste huvide, päritolu, kultuuri, religiooni ja maailmavaatega seotud erinevusi, arvestab nendega ning mõistab, miks diskrimineerimine (sooline, kultuuriline, usuline, seksuaalne, välimuse halvustamine vms) on taunitav; mõistab, et erinevate inimeste väärtushinnangud võivad olla erinevad;

4) toob välja etteantud tekstis või situatsioonis leiduva eetilise dilemma, selgitab seda ja pakub võimalikke toimumisvõimalusi eri osapoolte perspektiivist, osutades probleemiga seonduvatele väärtushinnangutele ja kõlbelistele normidele.

9. LÕIMINGU PÕHIMÕTTED

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus **õpetaja töökava ja kooli üldtööplaani tasandil**. Seostades eraldiseisvaid õpetatavaid teadmisi ja oskusi ning asetades need reaalse elu konteksti, aidatakse õpilastel neid mõtestada ning seostada üheks tervikuks. Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisest projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. **Lõimingu saavutamiseks korraldab Pärnu-Jaagupi Gümnaasium õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.**

Lõiming eeldab suhtlemist ja arutelu ning toimub peamiselt õpetaja vahetel juhendamisel. Lisaks vahenduspedagoogikale on õppetegevuses oluline õpilase aktiivsus ja motiveeritus. Õpetajate poolse lõimingu kaudu pakutakse õpilastele motiveeritud õppimist, seostades teadmisi õpilase huvidest lähtuvalt ning soodustades sellega õpilase aktiivsust. Lõimingu kaudu vähendatakse päheõppimist ja soodustatakse leidmist, lahendamist ja oma lahenduste põhendamist. **Lõimingu kaudu soovib Pärnu-Jaagupi Gümnaasium liikuda selles suunas, et teadmisi õpitaks kriitiliselt ja läbi mõeldult ning seostades reaalse eluga. Lõimingu kaudu muutub õppimine tähenduslikumaks ja tulemuslikumaks. Seda soodustavad suhtlemine ja arutelud.** Õppetegevus kavandatakse õpilasekesksena, arvestades õpilase ealisi iseärasusi, eelnevaid teadmisi ja kogemusi, ning õpilasele antakse valikuvõimalusi ning pühendatakse aega arutelule.

Lõimingu eesmärk on muuta õppimine õpilase jaoks tähenduslikuks. Selle saavutamiseks kasutatakse probleemõpet, mis julgustab õpilasi uurima võimalusi, välja mõtlema alternatiivseid lahendusi, tegema koostööd teiste õpilastega, välja pakkuma ideid ja hüpoteese ning lõpuks välja pakkuma parima lahenduse, mille nad tuletasid. Lõiming võimaldab püüelda suunas, kus õpilased areneksid aktiivseteks enastjuhtivateks õppijateks, kes konstrueerivad oma teadmisi varasematele teadmistele tuginedes ning õppimise käigus omandatud kogemuste põhjal ja seostatuna.

Lisaks õpetajate initsiatiivile peab lõiming avalduma ka õpilase tasandil. Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis on loodud õppekeskkond, mis võimaldab õpilasel lõimingu tekkimist. Koolis püüeldakse selles suunas, et õpilasel tekiks suutlikkus ühe õppeaine teadmisi ja oskusi teise õppeainesse üle kanda, ning tekiks suutlikkus koolis õpitut seostada ka argielu teadmise ja oskusega. Lõiming annab õpilasele võimaluse luua seoseid, näha analoogiaid ja paralleele, aga ka erinevusi ja vastuolusid, seostada omavahel põhimõisteid ning märgata mitmesuguseid, ka ebatavalisi seoseid. Lõiming võimaldab saada alternatiivseid võimalusi mõtlemise korrastamiseks ja struktureerimiseks ning selle kaudu jõuda uute teadmiste ja tähenduslike seosteni.

Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajate koostöö. Selleks on koolis loodud võimalused õpetajate omavaheliseks tihedaks koostööks ning samuti toetatakse õpetajate professionaalset arengut. Kavandamise aluseks on tagasiside, mis saadakse kujundava hindamise või arenguveestluste kaudu.

Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba. Viisi valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada: kas luua seoseid üksikute õpitulemuste vahel, ainevaldkondade sees ja

ainevaldkondade vahel või soovitakse lõiminguga saavutada kooliastme pädevusi, üldpädevusi või valdkonnapädevusi. Lõiming kajastub õpetaja töökavas, kirjeldatuna õppetegevusena.

10. III KOOLIASTME LÄBIVATEST TEEMADEST LÄHTUVA VÕI ÕPPEAINEID LÕIMIVA LOOVTÖÖ KORRALDAMISE PÕHIMÕTTED NING TEMAATILISED RÕHUASETUSED

(1) Kolmandas kooliastmes korraldab Pärnu-Jaagupi Gümnaasium õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui kollektiivselt. Loovtöö temaatika on valitud kooli poolt ja sõltub õpilaste soovidest ja vajadustest. Iga õppeaasta esimeses õppenõukogus kinnitatakse loovtöö teemad. Täpsema teemavaliku teeb õpilane kooli valitud loovtöö temaatika hulgast.

(2) Alates 1. septembrist 2013 on põhikooli lõpetamise tingimuseks on, et õpilane on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või kollektiivselt.

(3) Loovtööks vajalike praktiliste tööde mõistete selgitus:

- katse – teemat sissejuhatav või illustreeriv, sisaldab mõnda uurimistöö elementi (eksperiment, järeldus);
- labortöö – sisaldab uurimisküsimusi, eksperimenti, katseandmete töötlust ning järeldusi uurimisküsimuses sisalduva hüpoteesi kehtivuse kohta;
- intervjuu – usutlus, küsitlus;
- referaat – allikatel põhinev teemat käsitlev kirjalik töö; referaat on kellegi teise seisukohtade esitamine, sisukokkuvõtte või ülevaade mingist tööst (töödest).
- uurimistöö – võib sisaldada kõiki praktilise töö vorme; uurimistöö on: uurimusliku protsessi konkreetne tulemus – kirjalik aruanne sellest, mida uuriti, kuidas uuriti ning millised on järeldused ja tulemused, milleni töö käigus jõuti; protsess ja töömeetod, mille käigus analüüsitakse uuritavat probleemi süstematiseeritud ja asjakohaselt struktureeritud viisil.

(4) Loovtöö võib olla

- **kunstitöö** ja selle kaitsmine komisjoni ees; kunstitöö eeldab idee loomist, teose valmistamist ning selle esitlemist näitusena;
- **uurimus**; uurimus eeldab materjali kogumist, analüüsimist/süstematiseerimist ja üldistamist ning järelduste tegemist;
- **projekt**; projekt eeldab kavandamist, läbiviimist ja tagasisidestamist.

Loovtööna ei piisa ainuüksi loodu esitamisest, vaid sellele tuleb kirjalikult lisada vajalikud selgitused, mis võimaldavad mõista, et loovtöö on läbivatest teemadest lähtuv ning õppeaineid lõimiv.

(5) **Loovtöö korraldus** koolis:

- direktori käskkirjaga moodustatakse loovtööd korraldav töörühm;
- töörühm koostab loovtööde kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendi; samuti korraldab töörühm loovtööde tagasisidestamist;
- õpilane valib temaatika, milles ta planeerib loovtööd;
- õpilane valib endale juhendaja ning teeb täpsema teemavaliku; loovtöö teema peab lähtuma juhendaja kompetentsusest;
- juhendaja tutvustab õpilasele loovtöö kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendit ning suunab õpilast valitud teema kohta materjali leidmisel;
- õpilane tutvub vastavasisulise kirjanduse ja varasemate loovtöödega ning koostab loovtöö kavandi;

- õpilane teeb koos juhendajaga valiku, millisele aspektile valitud teema raames loovtöös keskendutakse ning milline loovtöö teostatakse;
- õpilane sõnastab idee, koostab tegevuskava idee/ülesande lahendamiseks, teostab idee ja vormistab selle;
- õpetaja tutvub tulemusega ja vajadusel viib sisse korrektiivid;
- õpilane seostab oma loovtöö varasemate samas teemavaldkonnas tehtud töödega, esitab võrdluse ja toob välja enda loovtöö unikaalsuse valitud teemavaldkonnas;
- juhendaja annab loovtööle heakskiidu;
- tulemus vormistatakse viisil, mis võimaldab selle esitlemist loovtööd korraldavale tööruhmale.

(6) Loovtööd säilitatakse kooli muuseumis.

11. ÜLEKOOLILISTE JA KOOLIDEVAHELISTE PROJEKTIDE KAVANDAMISE PÕHIMÕTTED

- (1) Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid peavad aitama õppekavas määratletud üld- ja valdkonnapädevuste saavutamist.
- (2) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamine on kooliaastat läbiv tegevus.
- (3) Õppe- ja kasvatustegevust toetavad ülekoolilised projektid ja koolidevahelised projektid kavandatakse reeglina enne õppeaasta algust kooli üldtööplaanis.
- (4) Traditsioonilised ülekoolilised projektid on ainepäevad, ainenädalad, tervisepäevad, matkad, rahvakalendri ja riiklikud tähtpäevad, kooli aktused, kooli kontserdid.
- (5) Traditsioonilised koolidevahelised projektid on maakondlikud ja vabariiklikud lauluvõistlused, tantsu- ja laulupidu, spordivõistlused, aineolümpiaadid, konkursid, ainepäevad.

12. KOOLI ÕPPEKAVA VÄLISE ÕPPIMISE VÕI TEGEVUSE ARVESTAMINE KOOLIS ÕPETATAVA OSANA

(1) „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 17 lõike 4 ja „Põhikooli riikliku õppekava“ § 15 lõike 9 kohaselt võib õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sh õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis, koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemusi.

(2) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õpilane võib õppida teatud aineid mõnes muus üldhariduskoolis või huvikoolis, kui on saavutatud kokkulepe vastava kooli direktoriga.

(3) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi keskne põhimõte on, et lähtutakse õpitu sisust ja õpitulemustest, mitte sellest, kelle juures ja kus õpilane õppis või tegevusi sooritas.

(4) Koolil on õigus nõuda täiendavaid materjale, kui tõendusmaterjal pole piisav. Täiendavat materjal ei küsita selle kohta, kes õpetas või kus õpilane õppis. Täiendav materjali on vajalik selleks, et paremini mõista, kas taotletavad õpitulemused on omandatud.

(5) Kooli õppekava välist õppimist või tegevust ei hinnata mitte kogemuse, vaid sellest toimunud õppimise põhjal. Õpitu peab kokku sobima taotletavate nende õpitulemustega.

(6) Kui kooli õppekava välist õppimist või tegevust arvestatakse koolis õpetatava osana, siis peab olema aru saada, millise õppimise põhjal on seda tehtud ja milliste õpitulemuste saavutamisel on kooli õppekava välist õppimist või tegevust arvestatud. On oluline, et mujal õpitu oleks sisuliselt sobiv õppekavaga, mille järgi õpilane koolis õpib.

(7) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana võimaldab suurendada õpilaste, sh erivajadustega õpilaste hariduslikku mobiilsust ning avardada võimalusi kooliväliseks õppeks. Mujal õppimine annab paindlikuma võimaluse hariduse omandamiseks ja annab andekamatele õpilastele võimaluse ennast teostada.

(8) Põhikoolis arvestatakse samal haridustasemel või kõrgemal tasemel omandatud.

(9) Kooli õppekavavälise õppe või tegevuse arvestamisel loetakse tulemused samaväärseks õppekava läbimisel saavutatud õpitulemustega.

(10) Hindamine toimub õppe toimumiskohas selleks ettenähtud õpetajate poolt vastavalt Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õppekavas toodud hindamisalustele. Hinne saadetakse kooli vastava aine õpetajale, kes lisab selle e-kooli hinnete reale ja kokkuvõtvate hinnete reale.

(11) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana on protsess, mis koosneb järgmistest etappidest:

- taotleja nõustamine,
- taotluse koostamine,
- taotluse esitamine direktorile,
- taotluse hindamine,
- direktori otsus,
- vajadusel otsuse vaidlustamine ja vaidemenetlus.

(12) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel kooli õppekava osana võivad võimalikud äraütlemlised olla seotud:

- tähtajalise aegumisega – kui õppimine on toimunud enam kui kolm aastat tagasi;
- sisulise aegumisega – kuna teatud õpitulemused aeguvad ajas, nt seoses infotehnoloogia arenguga;
- teisel (madalamal) õppetasel läbitud õppe mitte arvestamisega – gümnaasiumiastmel ei arvestata neid õpinguid, mis on läbitud põhikooli tasemel;

- topeltarvestamise vältimisega - mujal (nt muusikakoolis) õpitu, mille tõenduseks on antud muusikakooli tunnistus, ei ole automaatselt üle kantav muusika õppeaine läbimisenä.

(13) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis ei arvestata kooli õppekavaväliseid õpinguid või tegevusi seoses kooli lõpetamisega (koolieksami sooritamisel, õpilasuuringu või praktilise töö sooritamisel ning loovtöö koostamisel).

(14) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamiseks moodustab direktor taotluse hindamise komisjoni, mis koosneb pedagoogilisest personalist, kelle ülesanne on selgitada, kas kooli õppekavavälised õpingud või tegevused on võimaldanud nõutud õpitulemuste omandamist ning kas õpingute või tegevuste käigus omandatu on ajakohane. Hindamisse kaasatakse vähemalt kaks õpetajat, kes tunnevad terviklikult ja põhjalikult õppekava, kellel on kõrgelt arenenud empaatia- ja üldistusvõime, kes aktsepteerivad, et õppimine võib toimuda ka väljaspool kooli ja õppekava, kes tunnevad kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise erinevaid hindamise vahendeid ja nende kasutamise võimalusi.

(15) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste kaudu omandatud hinnatakse rangemalt ja põhjalikumalt kui õppekava tavapärasel vormis läbinute tulemusi. Põhjuseks on asjaolu, et tavapärasel vormis õppeprotsessis läbinutel on suurem tõenäosus omandada ühesuguseid õpitulemusi. Rangem ja põhjalikum hindamine on õigustatud, et hoida ära olukorda, kus ühtedelt nõutakse oluliselt rohkem kui teistelt.

(16) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise hindamine toetub tõendusmaterjalidele, mis võivad olla primaarsed (töönäidised, kirjutatud projektid, uurimistööd, artiklid, kavandid, projekti ja/või uurimistöö aruanded jm, mis otseselt tõestavad taotleja pädevusi või õpitulemusi), sekundaarsed (õpisoorituste tõend või hinneteleht, juhendaja või kogenuma kolleegi hinnang, õppeaine kava, kus sisalduvad õppeaine/kursuse eesmärgid, õpitulemused, sisu lühikirjeldus, maht tundides, tõendus tegevuste sooritamise kohta) või narratiivsed (igasugused oma õppimise ning tegevuse analüütilised käsitlused, kus taotleja seostab õpitud taotletava õppeaine õpitulemustega, taotleja kogemuse-alane refleksioon). Tavaliselt on tõendusmaterjalid omavahel kombineeritud. Hindamiskomisjonil on õigus nõuda täiendavaid tõendusmaterjale, kui esitatud tõendusmaterjalidest ei piisa õpitulemuse omandatuse tõendamiseks.

(17) Õpilasel või piiratud teovõimega õpilase puhul vanemal tuleb esitada taotlus etteantud taotlusvormil kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise taotlemiseks. Koos taotlusega esitatakse ka vastav tõendusmaterjal, mis võib olla vormistatud õpimapina. Enne taotluse esitamist toimub õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõustamine taotluse esitamise ja nõutavate tõendusmaterjalide vormistamise ja esitamise kohta. Nõustamist viib läbi kooli õppealajuhataja.

13. HINDAMISE KORRALDUS JA ÜLDPÕHIMÕTTED

13.1. Hindamise üldpõhimõtted

Mida väärtustad, seda hinda!

- (1) Hinne kajastab teadmisi, oskust rakendada, analüüsivõimet, loovust, koostöövalmidust, väljendusoskust, korrektsust, iseseisva töö oskust, hinnangute andmise oskust.
 - (2) Hindes ei kajastu õpilase käitumine ega suhted õpetajaga.
 - (3) Hindamisel arvestatakse algklasside, keskastme, gümnaasiumi ja iga õpilase omapära.
 - (4) Õppeperioodiks Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis on trimestrid. Esimese trimestri pikkus on 13, teise trimestri pikkus 12 ja kolmanda trimestri pikkus 11 nädalat.
 - (5) 1.-3. klassis antakse hinnangute leht kaks korda õppeaasta jooksul: jõuludeks ja õppeaasta lõpuks.
 - (6) Lähtudes Põhikooli Riikliku õppekava 8. jao § 21(4) kasutatakse hindamissüsteemina tähtsüsteemi alates 5. klassist, mis õpilase koolist lahkumisel tõlgendatakse ümber numbriliseks.
- 3.-4. klassis valib hindamissüsteemi klassijuhataja, teavitades sellest teisi aineõpetajaid.**
- (7) Lähtudes Põhikooli Riikliku õppekava 8. jao § 21(5) kasutatakse Esimeses kooliastmes hinnangute andmist ja kujundavat hindamist.
 - (8) Õpilast teavitatakse hindamise korrast aineõpetaja poolt iga trimestri alguses suuliselt ja e-kooli vahendusel. Õpilasele ja vanematele esitatakse hinnete leht vähemalt kolm nädalat enne trimestri lõppu, juhul kui õpilane ja tema vanem ei ole e-kooli kasutajad. Kokkuvõtvad hinded antakse tunnistusel iga trimestri lõpus.
 - (9) Pärnu-Jaagupi Gümnaasium annab õpilasele ja piiratud teovõimega õpilase puhul ka vanemale kirjalikku tagasisidet õpilase käitumise (sh hoolsuse) kohta järjepidevalt, trimestri lõpus e-kooli kaudu.
 - (10) Nõuded õpilase käitumisele esitatakse kooli kodukorras.

13.2. Hindamise eesmärk

- (1) Hindamise eesmärk on
 - toetada õpilase arengut;
 - anda tagasisidet õpilase õppe edukuse kohta;
 - innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
 - suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
 - suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
 - anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.
- (2) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

13.3. Kujundav hindamine

(1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämist ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Tagasisidet annab aineõpetaja e-kooli vahendusel märkuste real.

(2) Esimesel kooliastmes ei kasutata tähelist hindamist.

(3) Kujundava hindamise ümbertõlgendamisel numbriliseks kasutatakse järgmisi märksõnu.

1. Hindele "5" (A, B) vastavad järgmised **väga tubli, väga hästi, kiitus**, ja nendega hinnatakse suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust (edaspidi *õpitulemus*), kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust maksimaalse hinnanguga, kui õpilane on saanud 90–100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust. Lisaks hinnatakse õpilaste esinemisjulgest, tunnis kaasa töötamise aktiivsust ja loovust.

2. Hindele "4" (C) vastavad hinnangud **hästi, tubli, hea**, millega hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hinnanguga hea, tubli, hästi, kui õpilane on saanud 75–89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

3. Hindele "3" (D, E) vastavad hinnangud **ole hoolsam, püüa paremini, saad paremini** ning nendega hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hinnanguga ole hoolsam, kui õpilane on saanud 50–74% maksimaalselt võimalikust punktide arvust. Samad hinnangud kehtivad ka puuduliku või nõrga hinde korral.

(3) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sh üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Juhtkond reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

(4) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

13.4. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

(1) Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.

Hindamisel kasutatakse tähtsüsteemi järgnevalt.

1. Hinne A ehk „suurepärase“: silmapaistev ja põhjalik aine tundmine, vaba ja loov õpitulemuste rakendamise oskus, ulatuslik iseseisev töö, mitmekülgne õppekirjanduse tundmine. Hindega A hinnatakse õpitulemust, kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav. Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „A“, kui õpilane on saanud 96–100 % maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

2. Hinne B ehk „väga hea“: õppeaine teoreetilise ja rakendusliku sisu väga hea tundmine õppeprogrammi mahus; väga hea õpitulemuste rakendamise oskus. Vastustes on ilmnunud

eksimused, mis ei ole sisulised ega põhimõttelised. Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „B”, kui õpilane on saanud 90-95% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

3. Hinne C ehk „hea“: õppeaine teoreetilise ja rakendusliku sisu hea tundmine, hea õpitulemuste rakendamise oskus. Aine sügavamates ja detailsemates osades avaldub mõningane ebakindlus ja vastuste ebatäpsus. Hindega C hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „C”, kui õpilane on saanud 75-89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

4. Hinne D ehk „rahuldav“: õppeaine olulisemate teoreetiliste ja rakenduslike printsiipide, faktide ja meetodite tundmine ning nende rakendamise oskus tüüpolekordades, kuid vastustes avalduvad märgatavad puudujäägid ning ebakindlus. Rahuldavat hinnet tuleb lugeda küllaldaseks õppeprotsessi normaalse jätkamise seisukohalt. Hindega D hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu. Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „D”, kui õpilane on saanud 74-60% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

5. Hinne E ehk „kasin“: õpilane on omandanud miinimumteadmiste taseme, kuid nende teadmiste rakendamisel esineb tõsiseid puudujääke. Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „E”, kui õpilane on saanud 50-59% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

6. Hinne F ehk „puudulik“: õpilasel puudub miinimumteadmiste tase. Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „F”, kui õpilane on saanud alla 50% maksimaalselt võimalikust punktide arvust

(2) Koolist lahkudes arvestatakse tähed numbriteks ümber järgnevalt:

A, B = 5

C = 4

D, E = 3

F = 2 (20-49%) või 1 (0-19%)

(3) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib õpitulemust hinnata hindega „puudulik”, sellele lisatakse selgitus e-kooli märkuste reale.

(4) Kui õpitulemust on hinnatud hindega „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.

(5) Hinne **0 (Ootel)** on kasutusel perioodi jooksul esitamata töö märkena e-koolis. Hinne muudetakse, kui õpilane töö sooritab.

13.5. Kokkuvõttev hindamine ja järgmisesse klassi üleviimine

(1) Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine trimestrihinneteks ning trimestrihinnete koondamine aastahindeks.

(2) Trimestrihinne koosneb vähemalt kolmest hindest. Trimestrihinded pannakse välja vastavalt kooli õppekavas ettenähtud hindamiskorraldusele.

(3) Iga ainekomisjon töötab välja oma hindamisstrateegia, lähtudes kooli hindamisjuhendist.

(4) Igal õpetajal on õigus kasutada oma süsteemi, lähtudes ainekomisjoni põhimõtetest.

(5) Õpetaja ja ainekomisjon teavitavad õpilasi, klassijuhatajaid ja direktsiooni oma hindamissüsteemist ja kokkuvõtvat hinnet kujundavatest teguritest.

(6) Õpilast ja piiratud teovõimega õpilase puhul ka vanemat teavitatakse kokkuvõtivatest hinnetest tunnistusel iga trimestri lõpus ja e-kooli vahendusel.

(7) Esimeses kooliaastmes kasutatakse kokkuvõtva hindamisena kaks korda õppeaastas (enne jõule ja kooliaasta lõpus) kirjeldavate sõnaliste kokkuvõtivate hinnangute andmist, millele ei pea

olema numbrilist ekvivalenti. Kokkuvõtvad hinnangud esitatakse paberandjal vastava tunnistusena.

(8) Kui õppeperioodi keskel on õppeaine trimestrihinne või -hinnang jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde või -hinnangu väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „F“, „nõrk“ või antakse tulemustele samaväärne sõnaline hinnang.

(9) Õpilasele, kelle trimestrihinne on „F“, „puudulik“ või „nõrk“, kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt logopeediline abi, parandusõpe) vastavalt kooli õppekavas sätestatule, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

(10) Kokkuvõtvatehinnete või -hinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeaasta lõppu.

(11) Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt trimestrihinnetest või -hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ või samaväärne sõnaline hinnang. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu.

Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

(12) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamis õppeaines aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ või samaväärne sõnaline hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

(13) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamis õppeaines aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ või samaväärne sõnaline hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

(14) Lõpuklassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

13.6. Järeltööde ja -vastamise tingimused ja kord

(1) Igal õpilasel on õigus parandada „puudulikuga“ (2, 1, 0 või F) hinnatud tulemust jooksvate ja arvestuslike hinnete hulgas.

(2) Hinnet on võimalik parandada käesoleva trimestri jooksul.

(3) Hinnet on võimalik parandada õpetajaga kokkuleppel ühel korral. Parandatud hinne kantakse e-kooli tärniga ning trimestri- või aastahinnete väljapanekul arvestatakse mõlemat hinnet.

(4) Õpilasel, kes on arvestusliku töö päeval etteatanult põhjusega puudunud, on õigus arvestuslik töö sooritada kahel korral. Põhjusetu puudumise korral on õigus arvestuslik töö sooritada vaid ühel korral.

(5) Kui põhikooli õpilane ei soorita järeltööd või vastamist ja tema trimestrihinne on „F“ („puudulik“ või „nõrk“), „1“ või „2“, siis koostatakse talle selles õppeaines individuaalne õppekava või rakendatakse vastava komisjoni ettepanekul mõnda muud tugisüsteemi. Matemaatikas ja eesti keeles määratakse õpilane õpiabirühma.

(6) Õpilane, kes hinnatava ülesande päeval koolist puudus või ei saa tööd põhjendatult kaasa

teha, teeb töö õpetajaga kokkulepitud ajal. Hinne kantakse e-kooli kaldkriipsuga puudumismärgi järele.

(7) Trimestri lõpus võib õpetaja anda pikalt puudunud või oma hinnet parandavale õpilasele üldistava töö kogu trimestri materjali kohta, mida arvestatakse trimestrihinde väljapanemisel.

13.7. Hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord

Hinnete ja hinnangute vaidlustamine ning vaidemenetlus toimub „Haldusmenetluse seaduses“ § 71 - § 87 sätestatud korra kohaselt.

14. ÕPILASE KÄITUMISE JA HOOLSUSE KOHTA ÕPILASELE JA VANEMALE KIRJALIKU TAGASISIDE ANDMISE KORD

- (1) Nõuded põhikooli õpilase käitumisele on esitatud kodukorras.
- (2) Käitumise ja hoolsuse kohta toimub tagasisidestamine. Selleks, et anda õpilasele tagasisidet tema käitumise ja hoolsuse kohta, kirjeldatakse oodatava käitumise (hoolsuse) komponendid.
- (3) Lapsevanemale antakse tagasisidet õpilase käitumise kohta järjepidevalt aineõpetajate ja klassijuhatajate poolt. Iga trimestri lõpus kirjeldab klassijuhataja õpilase käitumist e-koolis märkuste real.
- (4) Kui õpilasel ja tema vanemal ei ole võimalik saada teavet käitumisest ja hoolsusest e-kooli vahendusel, siis saavad nad koolile esitada vastava teabenõude, mille alusel antakse õpilasele teavet käitumisest ja hoolsusest väljavõttena e-koolist. Väljavõtte e-koolist toimetatakse õpilase kätte. Väljavõtte e-koolist saadetakse vanemale õpilase kaudu, kui õpilane on vähemalt 10-aastane. Noorema õpilase puhul saadetakse väljavõtte e-koolist postiga, kui vanemaga ei ole kokku lepitud teisiti.

15. ÕPILASTE JA VANEMATE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS

Teavitamisel juhindutakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 55 sätestatust ning kooli kodukorras sätestatud kordadest. Teavitamisel järgitakse „Avaliku teabe seaduses“ ning „Haldusmenetluse seaduses“ teavitamise kohta sätestatut.

(1) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikooli klassi- või aineõpetajad:

- jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele;
- selgitavad välja õpilase individuaalsed õpivajadused (vajadusel kasutavad koostööd spetsialistidega) õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks;
- valivad sobivad õppemeetodid ning korraldavad diferentseeritud õpet;
- tagavad õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.

(2) Pärnu-Jaagupi Gümnaasium nõustab vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.

(3) Pärnu-Jaagupi Gümnaasium korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse koostöös Pärnu Õppenõustamiskeskuse karjäärinõustajaga.

(4) Pärnu-Jaagupi Gümnaasium tagab õpilasele ning vanematele:

- teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta (kooli kodulehel, kooli stendidel)
- juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes (õpetajate konsultatsioonid, arenguvestlused)
- õppeveerandi, trimestri või poolaasta algul teavitamise peamistest õppeteemadest, vajalikest õppevahenditest, hindamise korraldusest ja plaanitavatest üritustest (lastevanemate koosolek, klassikoosolekud jne)

16. ÕPILASTE JUHENDAMISE JA HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE JA ÕPPE KORRALDAMISE PÕHIMÕTTED

- (1) Hariduslike erivajadustega on õpilane, kelle eriline andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed kommunikatsioonid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid jms) või taotletavates õpitulemustes.
- (2) Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt ta üldjuhul õpib tavaklassis.
- (3) Kooli põhimääruses sätestatu kohaselt on koolis võimalused rakendada hariduslike erivajadustega õpilastele õppe paremaks korraldamiseks ka erinevaid rühmi ja klasse.
- (4) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi direktor on määranud haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijaks õppealajuhataja, kelle ülesandeks on nende õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel. Õppealajuhataja toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega.
- (5) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õpilasele tagatakse vähemalt psühholoogi ja logopeedi teenus. Tugispetsialistide teenuse rakendamiseks loob võimalused kooli pidaja ning selle korraldab direktor.
- (6) Kui Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane, võib kool õpilase vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada "Eesti keel teise keelena" ainekava alusel.
- (7) Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib lapsevanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppes.
- (8) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks võib kasutada PGS § 15 lõikes 5 nimetatud tunniressurssi.
- (9) Sõltuvalt õpilase hariduslikust erivajadusest võib Pärnu-Jaagupi Gümnaasium teha talle muudatusi või kohandusi õppeajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. Nende muudatuste tegemisse kaasatakse õpilase vanem. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, tuleb muudatuste rakendamiseks koostada individuaalne õppekava.
- (10) Kui individuaalse õppekavaga ette nähtud muudatused ja kohandused ei võimalda riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemusi saavutada, on individuaalse õppekava rakendamine lubatud üksnes nõustamiskomisjoni soovitusel.
- (11) Meetmete rakendamise perioodil jälgivad õpilasega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid õpilase arengu ja toimetuleku tulemuslikkust ning esitavad omapoolseid soovitusi vähemalt kord õppeaastas.
- (12) Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija hindab koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetmete tulemuslikkust ning teeb ettepanekuid vanemale ja vajaduse korral kooli direktorile edaspidiseks tegevuseks: meetmete rakendamise lõpetamine; meetmete rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetmete vahetamine või muu meetme

lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamine.

(13) Haridusliku erivajadusega õpilasele rakendatavad meetmed dokumenteeritakse **individuaalse arengu jälgimise kaardil**. Kaarti täidab klassiõpetaja või klassijuhataja koostöös aineõpetajate ja tugispetsialistidega. Kaart asub Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi GoogleDocs süsteemis.

(14) Direktori otsusel võib haridusliku erivajadusega õpilasele rakendada „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 48 sätestatud järgmisi meetmeid, mille rakendamise eeldusena ei ole ette nähtud nõustamiskomisjoni soovitus:

- tugispetsialisti teenus,
- individuaalse õppekava rakendamine,
- pikapäevarühma vastuvõtmine,
- vanema nõusolekul õpilase üleviimine hariduslike erivajadustega õpilaste õppe paremaks korraldamiseks moodustatud rühma või klassi.

(15) Õpilaste nõustamise ja õpiabi andmise eesmärgil toimuvad Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi põhikoolis:

– õpilaste arenguestlused vähemalt 1 kord õppeaasta jooksul, perevestlused toimuvad vastavalt õpilase ja klassijuhataja kokkuleppele; arenguestluste korra kehtestab direktor;

– ainealased konsultatsioonid: õpilaste nõustamisega õpiküsimustes tegelevad kõik õpetajad väljaspool tunniaega vähemalt üks kord nädalas; klassi- ja aineõpetajad teatavad konsultatsiooni ajad septembikuu esimese nädala jooksul õppealajuhatajale ning need pannakse välja õpilaste stendile, õpetajate tuppa stendile ja kooli koduleheküljele.

(16) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis töötab **logopeed**, kelle tööülesanneteks on kõneravi ja õpiabi tundide läbiviimine I-III kooliastmetes. Logopeedi töö toimub kõneravi- ja õpiabirühmades suurusega kuni 6 õpilast. Kõneravi tundidest võtavad osa lugemis- ja kirjutamisraskustega õpilased. Logopeed nõustab vajadusel ka õpetajaid ja lapsevanemaid vastavalt oma pädevustele.

(17) Logopeedilise töö eesmärgiks on:

- korrigeerida suulise ja kirjaliku kõne puudeid;
- korrigeerida häälduspuudeid;
- aidata alakõnega õpilast;
- korrigeerida kogelust.

(18) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis töötavad **õpiabirühmad**. Õpiabirühma õpetaja kvalifikatsiooni omavad 3 klassiõpetajat, ja 2 matemaatikaõpetajat. Alates 5. klassist osutatakse õpilastele õpiabi nii eesti keeles kui ka matemaatikas. Õpiabirühma suuruseks on kuni 6 õpilast.

(19) Õpiabirühmade töö eesmärgiks on läbi erinevate ülesannete ja õppemeetodite :

- õpilase mälu, tähelepanu ja mõtlemisprotsesside arendamine;
- õpioskuste ja -harjumuste kujundamine;
- üldistusoskuse arendamine;
- funktsionaalse lugemisoskuse arendamine;
- sõnavara rikastamine;
- kirjutamisoskuse arendamine;

(20) Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis töötab **pikapäevarühm**. Pikapäevarühma töökorralduse ja päevakava kehtestab kooli direktor, määrates seal aja koduste õpiülesannete täitmiseks, puhkuseks vabas õhus ja huvitegevuseks. Pikapäevarühma suuruse ülemine piirnorm on 24 õpilast. Kooli pidaja võib direktori ettepanekul ning hoolekogu nõusolekul kehtestada suurema ülemise piirnormi.

(21) Pikapäevarühma ülesanneteks on pakkuda:

- õpilase järelvalvet õppetööst vabal ajal;

- pedagoogilist juhendamist kodutööde täitmisel;
- pedagoogilist suunamist õppest vabal ajal;
- huvitegevust huvide arendamiseks.

(22) Õpilasele, kelle trimestri hinne on "F" või "2", kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles aines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem. Tugisüsteemi eesmärgiks on aidata õpilasel omandada nõutavad teadmised ja oskused.

(23) **Õpiabikomisjonis** määratakse õpilasele sobilik tugimeede:

- tugiope: õpilane käib kindlal õpetajaga kokku lepitud ajal järeleaitamisetundides või õpilase toetamine ainetunnis kas aineõpetaja või abiõpetaja poolt või aineõpetaja konsultatsioonid;
- suunamine pikapäevarühma, tegemist on süstemaatilise kodutöö mittetäitmisega;
- suunamine õpiabirühma, kui esinevad õpiraskused erinevates ainetes, mälu- ja tähelepanuraskused, üldistamisoskuse puudulikkus;
- suunamine logopeedi juurde, kui esineb lugemis- ja/või kirjutamisraskus;
- individuaalne õppekava, kui tegemist on ajutise õpiraskusega mõnes aines või seoses pika puudumisega.

(24) Individuaalse õppekava määramisel ja koostamisel lähtutakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 18 ja „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 17 lõikes 4 sätestatust.

(25) Muu tugisüsteem määratakse õpilasele „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 22 lõikes 7 sätestatud tingimustel.

(28) Individuaalse õppekava rakendamine tugimeetmena „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 58 lõikes 3 sätestatud tähenduses toimub „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 58 lõigetes 1 kuni 9 ja § 12 lõikes 1 sätestatud tingimustel ja korras.

17. HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE HINDAMINE

17.1. Individuaalse õppekava järgi õppiva õpilase hindamine

(1) Õpilast, kes õpib individuaalse õppekava järgi, hinnatakse vastavalt individuaalses õppekavas ette nähtud hindamise korrale.

(2) Õpilastele, kes tervislikel või muudel põhjustel ei saa osaleda kehalise kasvatuses, käsitöö- või tööõpetuse tundides, annab aineõpetaja kokkuvõtva trimestri-, aasta- või kooliastmehinde saamiseks ainespetsiifilise töö. Kokkuvõttev aasta ja kooliastmehinne kantakse e-kooli.

Trimestrihindeks võib olla hinne „0“ koos põhjendusega märkuste real.

17.2 Diferentseeritud hindamine

(1) Diferentseeritult hinnatakse püsiva kirjaliku kõne puudega õpilase kirjalikke töid, kui õpilane saab regulaarselt logopeedilist abi või õpiabi või kui õpetaja töötab temaga individuaalselt logopeedi nõuannete järgi.

(2) Kirjalike tööde diferentseeritud hindamisel arvestatakse düsgraafia omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi, kusjuures ühte liiki vead loetakse üheks veaks.

(3) Õpilase arvestuslikult hinnatavatele kirjalikele töödele tehakse märke „Hinnatud diferentseeritult“.

(4) Hindega „3“ alates 35% punktide arvust on lubatud hinnata õpilasi,

- kes õpivad kasvatusraskustega õpilaste klassis;
- kes õpivad keha-, kõne-, meelepuuete või psüühikahäiretega laste klassis;
- kes õpivad õpiraskustega laste tasandusklassis;
- kes õpivad tavaklassis, kuid nõustamiskomisjoni otsusest või hariduslikust erivajadusest lähtuvalt võiksid õppida keha-, kõne-, meelepuuete või psüühikahäiretega laste klassis või õpiraskustega laste tasandusklassis;
- kellele rakendatakse õpiabi;
- kelle kodune keel erineb kooli õppekeelest ja/või kes on Eestis alaliselt elanud vähem kui kolm aastat;
- kellele rakendatakse logopeedilist abi.

17.3. Koduõppel olevate õpilaste hindamine

Koduõppel oleva õpilase hindamine aluseks on haridus- ja teadusministri 11. augusti 2010. a määrus nr 40.

(1) Koduõppel olevat õpilast hinnatakse talle koostatud individuaalse õppekava põhjal kolm korda õppeaasta jooksul.

(2) Kokkuvõttev aastahinne pannakse välja kolme trimestrihinne põhjal.

(3) Koduõppel olevaid õpilasi võib hinnata hindega „3“ alates 35%-st.

(4) Oskusaineid (tööõpetus, kunstiõpetus, muusikaõpetus, kehaline kasvatus, arvutiõpetus) hinnatakse üks kord õppeaasta jooksul. Hinnet arvestatakse kokkuvõtva hindena.

17.4. Lihtsustatud õppekava järgi õppivate õpilaste hindamine ning kooli lõpetamise tingimused ja kord

Lihtsustatud õppekava järgi õppiva õpilase hindamine toimub vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele 16.12.2010 nr 182.

(1) Põhikooli lihtsustatud õppekava järgi õppivate õpilaste hindamine toimub üldistel alustel.

(2) Hindamine on sätestatud iga aine ainekavas ja hindamise eesmärgid on õpetaja selgitanud õpilasele ja lapsevanemale.

(3) Lihtsustatud õppekava järgi õppiv põhikoolilõpetaja sooritab põhikooli lõpetamiseks järgmised koolieksamid:

1) eesti keele ja kirjanduse eksam;

2) matemaatika eksam;

3) kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine eksam.

Eksami õppeaine ja vormi määrab kooli direktor ning teeb selle põhikoolilõpetajale ja tema seaduslikule esindajale teatavaks hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks.

(4) Nimetatud koolieksamid toimuvad kooli direktori määratud ajal.

18. ÜLEMINEKUEKSAMI TINGIMUSED JA KORD

- (1) Üleminekueksami sooritavad kõik 8.klassi õpilased. Üleminekueksamid on ettevalmistav etapp põhikooli lõpetamiseks.
- (2) Üleminekueksam peab sisaldama terve õppeaasta olulisemat materjali.
- (3) Üleminekueksami saavad õpilased valida põhiainetest: matemaatika, eesti keel, kirjandus, keemia, füüsika, inglise keel, vene keel, saksa keel, geograafia, bioloogia, informaatika, ajalugu.
- (4) Üleminekueksami valikust teatavad õpilased hiljemalt esimese trimestri lõpuks õppealajuhatajale.
- (5) Üleminekueksami hindamine toimub kooli hindamismääruse alusel.
- (6) Üleminekueksami hinnet ei kasutata kokkuvõtva hindena, seda arvestatakse kokkuvõtva hinde väljapanemisel.
- (7) Üleminekueksami hinne kantakse klassitunnistusele ja/või õpilasraamatusse selleks ettenähtud lahtrisse numbrilise väärtusega.
- (8) Õpilane, kelle eksamihinne on puudulik ("F") on kohustatud tegema järelksami hiljemalt 16. juuniks.

19. PÕHIKOOLI LÕPETAMISE KORRALDUS

- (1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.
- (2) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:
 - 1) kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
 - 2) kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.
- (3) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.
- (4) Õpilane, kelle õppekeel ei ole eesti keel, kes õpib keelekümblusklassis või kes asus eesti õppekeelega koolis või klassis õppima viimase kuue õppeaasta jooksul, võib lõikes 1 nimetatud eesti keele eksami asemel sooritada eesti keele teise keelena eksami.
- (5) Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on enne lõpueksamite toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele või eesti keele teise keelena eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina. Koolieksami ettevalmistamisel ja hindamisel lähtutakse PGS §-des 20–22 sätestatust.
- (6) Põhikooli lõpetanuks peetakse eksterni, kes on sooritanud põhikooli lõpueksamid ning aineksamid nendes õppeainetes, milles tal puuduvad põhikooli lõputunnistusele kantavad hinded või milles tal ei ole tõendatud teadmisi ja oskusi varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise kaudu. Eksterni ei hinnata kehalises kasvatuses, käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses. Koolid, kus rakendatakse mittetatsionaarset õppevormi, on kohustatud looma võimaluse kooli lõpetamiseks eksternina koolikohustusliku ea ületanud isikule, kes on esitanud koolile sellekohase kirjaliku taotluse hiljemalt jooksva õppeaasta 1. novembriks. Kooli lõpetamisel eksternina võimaldatakse lõpetajale kooli poolt juhendatud õppetegevust kokku vähemalt 15 arvestusliku õppetunni ulatuses. Muus osas toimub õppimine iseseisvalt.

20. KARJÄÄRITEENUSTE KORRALDUS

(1) Karjääriteenust koolis osutavad vastavalt oma pädevusele psühholoog, aineõpetajad, noorsootöö projektijuht ja klassijuhatajad. Kasutatakse ka Pärnu Noorte Infopunkti abi.

(2) Karjääriteenuse kaudu aidatakse õpilasel saada tuge, kui õpilane vajab abi või nõu:

- suuna- või valikainete valikul,
- oma tuleviku ja karjääri planeerimisel,
- kui õpilane kahtleb oma valitud suuna sobivuses,
- oma õpingute ühildamisel töö või õppekavavälise tegevusega,
- statsionaarsest õppest mittestatsionaarsesse ülemineku kohta või kooli lõpetamiseks

eksternina,

- individuaalsel õppekaval õppimise ja individuaalse õppekava taotlemise kohta,
- õppekavavälise tegevuse või õppimise otsimise kohta,
- eneseanalüüsi koostamisel,
- vestlusteks valmistumisel või gümnaasiumisse astumiseks.

(3) Vastavalt Vabariigi Valitsuse 22.11.2000. a määrusele „Õpetajate koolituse raamnõuded“ § 24 on projektijuht abiks õpilastele, et:

1) toetada nende osalemist erinevates noorteprojektides ja -programmides ning rahvusvahelises suhtluses;

2) olla õpilase usaldus- ja kontaktisikuks suhetes täiskasvanute maailmaga;

3) vahendada õpilastele vajalikku infot vabaajategevuse ja kutsesuunitluse alal;

4) toetada õpilasi eluaegse õppe põhimõtte väärtustamisel.

(4) Karjääriteenistuse hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kataloogide tutvustamine õppeasutuste kohta, kus on võimalik jätkata õpinguid pärast põhikooli või gümnaasiumi või kus saab õppida õppekavaväliselt. Karjääriplaneerimist toetab

www.rajaleidja.ee

(5) Karjääriplaneerimisega aidatakse õpilasel arendada teadlikkust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjäärioskuste tegemist ja eneseteostust.

(6) Karjääriõpetuse peateemadeks on:

- enese tundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel;
- õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmaõppimine;
- karjääri planeerimine ja otsustamine.

(7) Koolis kuuluvad karjääriteenuste süsteemi: erinevate õppimisvõimaluste tutvustamine eri ainetundides, klassijuhatajatundides; silmaringi laiendamine läbi vastavate messide (nt haridusmess Teeviit jms); kohtumiste korraldamine erinevate spetsialistide, teiste koolide esindajate, vilistlastega; spetsialistide juhendamisel kutsesobivustestide täitmine, õpiplaani koostamine ning rollimängud.

(8) Karjääriplaneerimisel kasutatakse nii individuaalseid kui ka grupinõustamisi. Individuaalnõustamisel osaleb lisaks õpilasele soovi korral ka lapsevanem. Vajadusel lepitakse kokku korduskohtumine.

(9) Grupinõustamisel osaleb grupp, klass. Grupinõustamisel tehakse erinevaid teste, rollimänge ja tutvustatakse õppimisvõimalusi.

21. ÕPETAJA TÖÖKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED

- (1) Õpetaja töökava koostatakse Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õppekava ainekavade alusel lähtudes „Põhikooli riiklikus õppekavas“ olevates ainekavades sätestatud põhimõtetest õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisele ja korraldamisele.
- (2) Õpetaja töökava koostamise eesmärgiks on kirjeldada taotletavate õpitulemusteni jõudmist.
- (3) Õpetaja töökavas toob õpetaja esile õppe sisu ja õpitulemuste jaotumise õppe käigus.
- (4) Õpetaja töökava koostatakse põhikoolis hiljemalt kaks nädalat enne uue trimestri algust.
- (5) Õpetaja töökava on õpetaja jaoks töödokument.
- (6) Õpetaja töökavas on õppesisu liigendatud ulatuslikumate õppeteemade järgi. Näidatud on: olulisemad teemad, alateemad, käsitletavat põhimõistet, kasutatavad meetodid, õppekirjandus jm õppematerjal, lõiming, läbivate teemade kasutamine aines, oodatavad õpitulemused ning nende kontrollimise/hindamise aeg ja moodused.
- (7) Otsustused, mida õpetaja on teinud oma eripära määratledes, kajastuvad töökavas õppemeetodite valiku kaudu.
- (8) Õpetaja esitab töökava direktorile kinnitamiseks enne poolaasta õppetöö algust elektroonselt kooli elektroonilises võrgus.
- (9) Iga trimestri algul teeb õpetaja oma töökava alusel õpilastele, vajadusel ka vanematele, teatavaks õppeaines läbitavad peamised teemad, vajalikud õppevahendid ja kokkuvõtva hinde kujunemise põhimõtted. Samas teeb õpetaja teatavaks konsultatsioonide ajad, nõutavad õpitulemused, nende kontrollimise/hindamise aja ja vormi (ainenõuded) ning järelvastamise ja järeltööde sooritamise korra ja ajad.

22. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

22.1. Kooli õppekava muutmise algatamine

- (1) Kooli õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel, mis tuleb esitada kooli direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis koos ettepanekute ja põhjendustega. Kooli õppekava uuendamist ja täiendamist võib taotleda iga asjast huvitatud isik.
- (2) Kui kooli õppekava uuendamise või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides, siis algatab kooli põhimääruse muutmise kooli direktor.

22.2. Kooli õppekava muudatuste ettevalmistamine

- (1) Kui esitatud taotlus on asjakohane, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes otsustab õppekava uuendamise või täiendamise vajaduse ning positiivse otsuse korral valmistab ette kooli õppekava muudatused.
- (2) Kooli õppekava muudatused tuleb töörühmal ette valmistada kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõuna, mis peab olema kooskõlas kehtiva õigusega.

22.3. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu esitamine enne selle kehtestamist arvamuse saamiseks hoolekogule, õppenõukogule, õpilasesindusele

- (1) Kooli direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne kehtestamist arvamuse andmiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule. Arvamuse küsimisel lähtub kooli direktor „Haldusmenetluse seaduses“ §-st 16.
- (2) Kooli direktor vaatab hoolekogu, õpilasesinduse ja õppenõukogu arvamused läbi. Kui hoolekogu, õpilasesindus või õppenõukogu on leidnud, et kavandatavad õppekava muudatused on vastuolus kehtiva õigusega, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes viib kooli õppekava muudatused vastavusse kehtiva õigusega.

22.4. Kooli õppekava kehtestamine

- (1) Tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest“ § 17 lõikest 2 on kooli õppekava kehtestajaks kooli direktor. Kooskõlas nimetatud seaduse“ § 71 lõikega 3 toimub kooli õppekava kehtestamine käskkirjaga, mis vastab „Haldusmenetluse seaduses“ sätestatud nõuetele.
- (2) Kui kooli direktor jätab kooli õppekava muudatused kehtestamata, siis algab kooli õppekava uuendamise või täiendamise protsess algusest peale.

22.5. Kooli õppekava muudatuste avalikustamine

- (1) Kool avalikustab, tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 69 lõikes 1 sätestatud nõudest, kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob kooli raamatukogus võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks.
- (2) Kooli õppekava muudatused esitatakse kooli õppekava terviktekstis, näidates ära õppekava

muutused viitega direktori käskkirja numbrile ja kuupäevale, millega õppekava muudeti. Samuti märgitakse muudatuse viite juurde muudatuse jõustumise kuupäev.

23.RAKENDUSSÄTTED

(1) Kooli õppekava jõustub 01.09.2011. a.

(2) Kuni 01.09.2013. a on koolis õpingute (õppe- ja kasvatustegevuse) alusdokumentideks lisaks käesolevale kooli õppekavale „Põhikooli riiklik õppekava“, „Gümnaasiumi riiklik õppekava“, kooli õppekava, mis on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 25. jaanuari 2002. a määruse nr 56 „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava” (RT I 2002, 20, 116; 2007, 61, 392) alusel ning „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava”.

(3) 2011/2012 õppeaastal lähtutakse 8., 9., 11. ja 12. klassis õppesisu ja õpitulemuste osas Vabariigi Valitsuse 25. jaanuari 2002. a määruses nr 56 „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava” (RT I 2002, 20, 116; 2007, 61, 392) sätestatud õppesisust ja õpitulemustest. 2012/2013 õppeaastal lähtutakse 9. ja 12. klassis õppesisu ja õpitulemuste osas Vabariigi Valitsuse 25. jaanuari 2002. a määruses nr 56 „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava” (RT I 2002, 20, 116; 2007, 61, 392) sätestatud õppesisust ja õpitulemustest.

(4) Ainekavades sätestatakse konkretiseeritud õpitulemused klassiti ja kujundava hindamise kriteeriumid paralleelselt igapäevase õppe- ja kasvatustegevusega alates 01.09.2011 kuni 01.09.2013.

(5) Valikkursuste ainekavad koostatakse ja lisatakse kooli õppekavasse enne vastava valikkursuse toimumist.

(6) Üleminekuperiood, kus õppekava üldosas ja ainekavades esineb nn „valgeid laiike“, kestab kuni 01.09.2013. a.